

WWW.ABBOSCHOLEN.NL

ABO Scholen met
een bijzondere
onderwijsvisie

Jaarrapport 2017

Inhoudsopgave

VOORWOORD	3
ALGEMEEN	4
MISSIE EN DOELSTELLINGEN	4
JURIDISCHE STRUCTUUR	5
ORGANISATIE	6
TERUGBLIK	8
GOVERNANCE	9
CODE GOED BESTUUR	9
ONTWIKKELINGEN BINNEN GOVERNANCE	9
VERTICALE EN HORIZONTALE VERANTWOORDING	9
ONDERWIJS	15
ONTWIKKELINGEN VAN HET AFGELOPEN JAAR & VERWACHTE TOEKOMSTIGE ONTWIKKELINGEN	15
ONDERWIJSPRESTATIES	18
KWALITEITSZORG	19
BELANGRIJKSTE ONTWIKKELINGEN M.B.T. DE INTERNE EN EXTERNE KWALITEITSZORG	19
VERWACHTE TOEKOMSTIGE ONTWIKKELINGEN	21
AFHANDELING VAN KLACHTEN	23
PERSONEEL	24
BELANGRIJKSTE ONTWIKKELINGEN M.B.T. PERSONEEL	24
VERWACHTE TOEKOMSTIGE ONTWIKKELINGEN	25
ZIEKTEVERZUIM	26
GEVOERD BELEID INZAKE BEHEERSING VAN UITKERINGEN NA ONTSLAG	27
HUISVESTING	28
BELANGRIJKSTE ONTWIKKELINGEN M.B.T. HUISVESTING & VERWACHTE TOEKOMSTIGE ONTWIKKELINGEN	28
SAMENWERKINGSVERBANDEN EN VERBONDEN PARTIJEN	30
SAMENWERKINGSVERBAND BRABANTSE WAL PRIMAIR ONDERWIJS	30
SAMENWERKINGSVERBAND STICHTING KINDEROPVANG MAMALOE	31
SAMENWERKING CULTUURBEDRIJF BERGEN OP ZOOM CKB DE MAAGD	32
FINANCIËN	33
FINANCIËLE POSITIE OP BALANSDATUM	33
ANALYSE RESULTAAT	35
KENGETALLEN	39
CONTINUÏTEITSPARAGRAAF	44
KENGETALLEN	44
MEERJARENBEGROTING	45
RISICOBEHEERSING- EN CONTROLESYSTEEM	47
RAPPORTAGE TOEZICHTHOUDEND ORGAAN	50
JAARREKENING 2017	51

Voorwoord

In dit bestuursverslag legt het bestuur van stichting ABBO inhoudelijk en financieel verantwoording af over het gevoerde beleid en besteding van de middelen in 2017.

We leggen met dit verslag verantwoording af naar onze medewerkers, ouders, samenwerkingspartners en aan alle belanghebbenden in onze directe omgeving.

Vanuit onze belangrijkste ankerwaarde 'open', vinden we het belangrijk dat dit verantwoordingsdocument voor iedere belanghebbende of belangstellende beschikbaar is.

Algemeen

Missie en doelstellingen

De missie van Stichting ABBO is: *“Laat uw kind bijzonder zijn”*. De scholen van ABBO zijn opgericht door ouders, openbaar toegankelijk. Er wordt geen onderscheid gemaakt op basis van religie, afkomst of culturele achtergrond. Vanuit principes voor algemeen onderwijs wordt geen enkele religie actief benadrukt. Echter, elke vorm van religie of levensovertuiging en achtergrond is bespreekbaar en wordt gerespecteerd.

Alle scholen kennen elk een eigen onderwijsconcept. Met toekomstgericht, creatief en vernieuwend onderwijs haalt elke school het meest bijzondere naar boven in ieder kind.

Al ons beleid is gebaseerd op bovenstaande missie en bedoeld om richting te geven aan het onderwijs op de ABBO-scholen. Hiertoe is een overkoepelende visie op onderwijs geformuleerd waarmee de verbinding wordt gelegd tussen de zes ABBO-scholen. De visie van ABBO omvat vijf kernwaarden: open, eigen, samenwerken, verantwoordelijk en innovatief. Op schoolniveau heeft een vertaling plaats gevonden van deze vijf kernwaarden zodat er aansluiting is met de unieke onderwijsconcepten van iedere ABBO-school.

ABBO laat uw kind bijzonder zijn. Vanuit deze missie is het de overtuiging van alle ABBO-scholen dat onderwijs méér moet bieden dan goede resultaten op het gebied van taal en rekenen. Natuurlijk moeten we voldoen aan de eisen die de onderwijsinspectie stelt, maar het onderwijs op de ABBO-scholen moet vooral een bijdrage leveren aan de brede ontwikkeling van kinderen zodat al hun talenten en mogelijkheden tot bloei komen. Op die manier worden zij het beste voorbereid op hun toekomstige rol in de samenleving. Dit doen wij door het aanbieden van *“twenty-first century skills”*. Op onze scholen worden de leerlingen opgeleid tot creatieve denkers, onderzoekende en ondernemende mensen die kunnen samenwerken en verbinden.

Uitgaande van de gedachte dat elk kind bijzonder is, zoeken de ABBO-scholen naar mogelijkheden voor inclusief onderwijs. Wij vinden het belangrijk dat elk kind welkom is en willen deze waarde aan iedere ABBO-leerling meegeven. Om ieder kind welkom te kunnen heten, wordt zoveel mogelijk maatwerk geboden. Bij kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte wordt samen met ouders in beeld gebracht welke extra expertise en faciliteiten nodig zijn om een passend onderwijsaanbod neer te zetten. Op basis daarvan wordt een arrangement samengesteld voor de leerling waarbij in overleg met het samenwerkingsverband wordt gezocht naar passende ondersteuning. Waar mogelijk vindt clustering plaats op basis van onderwijsbehoeften zodat de beschikbare middelen en menskracht zo effectief mogelijk worden ingezet. Daarbinnen past ook de aandacht voor de meer- en hoogbegaafde leerlingen die via het verrijkingaanbod op alle scholen of de RubiqS groep op de Rode Schouw in hun specifieke onderwijsbehoefte worden voorzien.

Daarbij is ook ruimte voor diversiteit. Deze is vooral gelegen in de onderscheidende onderwijsconcepten van de scholen. Naast de Montessorischool met zijn eigen onderwijsconcept en het ontwikkelingsgericht onderwijs op De Aanloop zijn er ook meer traditionele onderwijsconcepten te vinden binnen ABBO. Ook op deze scholen is sprake van bijzondere elementen waardoor de scholen zich onderscheiden van de overige scholen in Bergen op Zoom.

Juridische structuur

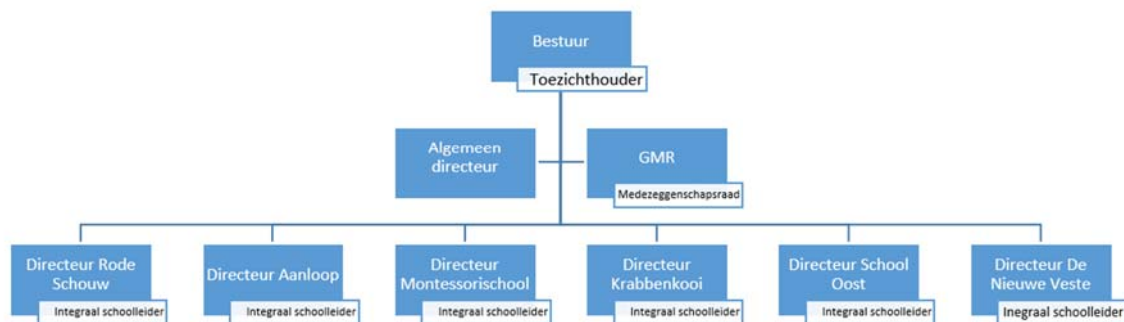
Het bestuur onderschrijft de Code Goed Bestuur en bestuurt op basis van het “policy governance model”. Volgens het “policy governance model” werkt het bestuur als collectief en bestaat uit minimaal vijf leden. Niet de individuele leden, maar het bestuur als geheel draagt vanuit deze groepsverantwoordelijkheid het bevoegd gezag. Vanuit dat uitgangspunt waakt het bestuur erover dat het individuele optreden van bestuursleden hier niet mee in strijd is. De voorzitter is als bestuurslid ook onderdeel van het collectief. Het bestuur heeft geen penningmeester benoemd maar is als collectief verantwoordelijk voor het financieel beleid en de kaderstelling.

Binnen het gehanteerde “policy governance model” is een scheiding aangebracht tussen de toezichthoudende taak en de bestuurstaak. In het bijbehorende beleidskader is vastgelegd dat de toezichthoudende taak bij het bestuur ligt. Het bestuur van de stichting is in het managementstatuut gemandateerd aan de algemeen directeur. De mandatering van de schooldirecteuren namens de algemeen directeur is ook in het managementstatuut opgenomen. Op schoolniveau ligt de autonomie bij de schooldirecteuren. Door integrale verantwoordelijkheid bij de directeuren te leggen, vormen zij het middelpunt van onze ondernemende organisatie.

Binnen deze integrale verantwoordelijkheid vallen de beleidsterreinen financiën, huisvesting, personeel, kwaliteitszorg en public relations & communicatie. Vanuit vastgestelde kaders heeft de directeur de ruimte om op alle beleidsterreinen eigen keuzes te maken en hiermee het onderwijs op de school vorm te geven. De directeur legt verantwoording af aan de algemeen directeur van stichting ABBO. De algemeen directeur vormt samen met de andere schooldirecteuren het bovenschools directieoverleg.

Organisatie

Het onderstaande organogram maakt de verantwoordelijkheidsverdeling binnen Stichting ABBO duidelijk.

Voor ondersteunende diensten op gebied van financiën, personeelszaken, secretariaat en ict wordt gebruik gemaakt van gezamenlijk personeel in samenwerking met stichting SOM. Beide stichtingen maken gebruik van een bestuurskantoor in het gebouw van Dyade in Bergen op Zoom. De salarisadministratie en uitvoering vastgoedzaken wordt uitgevoerd door Dyade Bergen op Zoom op dezelfde locatie.

Adresgegevens

Stichting ABBO

Marslaan 1

Postbus 648

4600 AP Bergen op Zoom

Bevoegd gezag nummer: 40980

Telefoon : 0164-235225

e-mail: info@abboscholen.nl

Kamer van koophandel: 41107326**Samenstelling van het bestuur en Raad van Toezicht ultimo 2017**

Naam	Functie
Dhr. M. A.L. Michielsen, Lid	Algemeen Directeur
Dhr. W. Otterman, Lid	Docent NT2
Dhr. A. J.N. Swagemakers, Lid	Eigenaar Bed & Breakfast
Dhr. B.J.A. van Bezooijen	Docent/onderzoeker Hoger Onderwijs
Dhr. T. Yildiz; lid	Senior Business Controller
Mevr. B.M.M. Jacobs-Poorters; lid	Marketing Communicatie Business Partner
Mevr. V.M.M van de Graaff-Schimmel; lid	Docent Hogeschool Rotterdam
Mevr. K.T. Drost; lid tot 01-07-2017	Manager zorg
Dhr. C.J.P.M. van Loenhout	Algemeen Directeur

Onder de stichting ABBO vallen de volgende scholen

Naam	Brinnummer	Adres
Algemene School Oost	12HG	Kardinaal de Jonglaan 10 4624 ES Bergen op Zoom
Basisschool De Aanloop	11XZ	Frederik Maystraat 33 4614 EG Bergen op Zoom
De Krabbenkooi	12PX	Coehoornstraat 28 4611 KS Bergen op Zoom
Montessorischool	07FD	Noordsingel 57 4611 SC Bergen op Zoom
De Rode Schouw	06VP	Rode Schouw 87 4661 VE Halsteren
De Nieuwe Veste	15DW	Stadshillen 36 4651 CX Steenberg

Terugblik

In 2017 hebben zich in diverse geledingen van de organisatie personele wisselingen voorgedaan.

Begin 2017 heeft een lang zittend lid van het bestuur en tevens voorzitter haar functie neergelegd en afscheid genomen. Twee nieuwe bestuursleden zijn toegetreden en er is een nieuwe voorzitter uit de zittende bestuursleden benoemd. Later in het jaar is nogmaals een nieuw bestuurslid toegetreden. Daarmee bestaat het bestuur uit zeven leden. Met het vooruitzicht dat eind schooljaar 2017-2018 wederom een lang zittend bestuurslid afscheid gaat nemen wordt deze bestuurssamenstelling in stand gehouden.

Vanaf januari 2017 is de algemeen directeur ad interim, na een selectieprocedure die heeft plaatsgevonden in december 2016, aangesteld als algemeen directeur van de stichting. Hierdoor is er een directeursvacature op Algemene School Oost ontstaan.

Direct na de benoeming is de selectieprocedure voor een directeur voor Algemene School Oost gestart. In juni 2017 is de extern geselecteerde nieuwe directeur begonnen.

Door vervroegd pensioen van de directeur van De Nieuwe Veste is er op die school een directievacature ontstaan. Ruim voor de zomervakantie 2017 is er een selectieprocedure gestart voor werving van een nieuwe directeur voor basisschool De Nieuwe Veste. Met ingang van schooljaar 2017-2018 is de extern geselecteerde directeur gestart.

Eind 2017 is er voor basisschool De Rode Schouw een interne selectieprocedure voor een nieuwe directeur gestart. Met ingang van januari 2018 is er een nieuwe directeur begonnen.

Vanuit de visie dat iedere school binnen stichting ABBO zijn eigen directeur verdient, is ervoor gekozen om het gedeeld directeurschap bij basisschool De Aanloop en basisschool De Rode Schouw te beëindigen. De directeur met twee scholen binnen een functie is volledig directeur van De Aanloop geworden.

In de GMR heeft er een wisseling van voorzitter en secretaris plaatsgevonden. Ook hebben er diverse wisselingen binnen de personeels- en oudergeleding plaatsgevonden.

De vele personele wisselingen zorgen voor een nieuwe dynamiek. Binnen de geledingen en in samenwerking met elkaar is er een grote drive om als stichting voor algemeen basisonderwijs het sterk onderscheidend onderwijsaanbod op onze scholen verder vorm te geven.

In 2017 heeft de Inspectie van het Onderwijs een vierjaarlijks bestuursonderzoek afgenomen. Dit onderzoek heeft plaatsgevonden in het vierde kwartaal van 2017. Met ingang van augustus 2017 hanteert de Inspectie van het Onderwijs een nieuwe vorm van onderzoek naar de kwaliteit van het onderwijs op de basisscholen. Bij stichting ABBO is onderzocht of het uitvoerend bestuur op zijn scholen zorgt voor onderwijs van voldoende kwaliteit en of het financieel in staat is om ook in de toekomst goed onderwijs te blijven verzorgen. Kort samengevat geeft de Inspectie van het Onderwijs aan dat stichting ABBO een financieel gezonde stichting is, die in staat is om scholen te ondersteunen bij het geven van goed onderwijs. Algemene School Oost en basisschool De Aanloop zijn beoordeeld als 'goede scholen'. Basisschool De Krabbenkooi, De Montessorischool, basisschool De Rode Schouw, en De Nieuwe Veste voldoen aan de basiskwaliteit die de inspectie van het Onderwijs stelt aan het onderwijs in Nederland.

Binnen andere beleidsgebieden zijn er zeker belangrijke ontwikkelingen geweest en doelstellingen behaald in 2017. Deze worden in de volgende hoofdstukken van dit jaarrapport beschreven.

Governance

Code Goed Bestuur

Stichting ABBO onderschrijft de Code Goed Bestuur voor het Primair Onderwijs. In het afgelopen jaar is kritisch gekeken naar alle artikelen en bepalingen binnen de code en is nagegaan of handelen volgens de code en de vastgelegde procedures binnen de stichting overeenkomen met hetgeen gesteld in de Code Goed Bestuur. Waar nodig zijn detailaanpassingen gedaan aan de meest actuele versie van de code, versie 1 augustus 2017.

Van bovenstaande aanpak is verslag gedaan in de notulen van de bestuursvergaderingen en de GMR is volledig geïnformeerd door de algemeen directeur.

Ontwikkelingen binnen Governance

Op gebied van Governance is in 2017 de vraag gesteld of de huidige Governance vorm nog past bij actuele ontwikkelingen op gebied van bestuur en toezicht en de organisatie. Er heeft een voorzichtige oriëntatie op doorontwikkeling van bestuur en toezicht binnen ABBO plaatsgevonden in het bestuur in samenspraak met de algemeen directeur.

Bij het deels nieuwe bestuur en de algemeen directeur is er een groot bewustzijn dat bestuur en toezicht duidelijk gescheiden dienen te zijn. Op een natuurlijke wijze vindt dit proces plaats. Meer en meer neemt het bestuur afstand en ligt de aansturing binnen de organisatie volledig bij de algemeen directeur. Vanuit Governance bij stichting ABBO, waaronder begrepen het bestuur- en toezichtkader en het managementstatuut, wordt duidelijk richting gegeven aan gemandateerde ruimte en toezicht op afstand.

Ontwikkelingen krijgen een vervolg in 2018. Niet alleen op natuurlijke wijze. Hiervoor is eveneens externe expertise nodig. Aan de hand van een plan van aanpak, procedure en tijdpad wordt deze ontwikkeling in 2018 verder uitgevoerd.

Verticale en horizontale verantwoording

Het bestuur geeft de algemeen directeur en de schooldirecteuren ruimte, maar draagt eindverantwoordelijkheid voor hoe er met die ruimte wordt omgegaan. Hiervoor is een systeem van toezicht en monitoring opgezet.

Iedere twee jaar houden twee bestuursleden een functioneringsgesprek met de algemeen directeur. Iedere drie jaar houden twee bestuursleden een beoordelingsgesprek met de algemeen directeur. Indien gewenst kan deze frequentie van functionerings- en beoordelingsgesprekken verhoogd worden.

Iedere twee jaar houdt de algemeen directeur een functioneringsgesprek met iedere schooldirecteur. Iedere drie jaar houden een bestuurslid en de algemeen directeur een beoordelingsgesprek met iedere schooldirecteur. Indien gewenst kan deze frequentie van functionerings- en beoordelingsgesprekken verhoogd worden.

Twee keer per jaar worden er door het volledige bestuur en algemeen directeur met elke directeur individuele monitoringsgesprekken gehouden. Daarbij zijn de doelstellingen binnen alle beleidsgebieden het uitgangspunt. Op de twee momenten wordt de stand van zaken gekoppeld aan de vooraf opgestelde doelstellingen met elkaar doorgenomen.

Het BDO komt in principe een keer per twee weken bij elkaar. Hierin hebben de afzonderlijke schooldirecteuren zitting. Het voorzitterschap van het BDO is bij de algemeen directeur belegd. In dit overleg komen de bovenschoolse zaken aan de orde.

Iedere school heeft een eigen medezeggenschapsraad (MR) waarin personeel en ouders evenredig vertegenwoordigd zijn. Daarnaast is er een gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR). De GMR bestaat uit ouders en medewerkers van de zes ABBO scholen. De GMR vergadert zelfstandig, maar de algemeen directeur is bij het eerste deel van elke vergadering aanwezig om toelichting te geven op de beleidsstukken die ter besluitvorming voorliggen en om de GMR te informeren over relevante bovenschoolse- en bestuurlijke zaken.

Externe verantwoording heeft in 2017 plaatsgevonden naar de Onderwijsinspectie door middel van het bestuursonderzoek bij stichting ABBO. Het bestuursonderzoek is gedaan vanuit het nieuwe onderzoekkader van de onderwijsinspectie dat van kracht is geworden per augustus 2017. Het bestuursonderzoek heeft plaatsgevonden in het vierde kwartaal van 2017.

Middels het jaarrapport wordt externe verantwoording afgelegd aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Binnen de scholen vindt er verantwoording plaats volgens een vaste structuur naar de onderwijsinspectie, MR, ouders en medewerkers. Hiervoor worden o.a. de website, de schoolgids, nieuwsbrieven, ouderprotals, Vensters PO/Scholen op de Kaart en vergadermomenten ingezet.

Jaarverslag GMR

Inhoud: Inleiding
 Samenstelling GMR
 Vergaderdata
 Besproken onderwerpen per vergaderdatum

1. Inleiding:

De Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR) is een adviserend en meedenkend orgaan. In een aantal gevallen moet het ABBO-bestuur of het BDO (Bovenschools directie overleg) de GMR om advies of instemming vragen. De Algemeen Directeur (AD) vertegenwoordigt zowel het bestuur als het BDO. Hij is eerste aanspreekpunt voor de GMR. Jaarlijks presenteert de GMR een jaarverslag. Hierin worden de onderwerpen vermeld waar de GMR zich in het voorgaande jaar mee heeft beziggehouden.

2. Samenstelling van de GMR:

De GMR van ABBO bestaat uit ouder- en personeelsvertegenwoordigers uit de afzonderlijke geledingen van de 6 scholen. In totaal bestaat de GMR uit 12 personen waarbij er evenveel ouders als personeelsleden zitting hebben. De notulen van de vergaderingen worden door de vaste notulist gemaakt.

In kalenderjaar 2017 hadden de volgende personen zitting in de GMR:

School:	Ouders:	Personeel:
Montessori School	Joëlla Dees	Monique Fokkema/ Katja van der Heijden
De Aanloop	Maaïke Schillemans Milja Brugman	Jolanda van Meer/ Josy Hufmeijer
De Krabbenkooi	Ilse Isendoorn	Monique Gillesse
Algemene School Oost	Tasin Yildiz (voorzitter)	Ricky Swets (secretaris)
De Rode Schouw	Richard Clements	Marion Geilings
De Nieuwe Veste	Jochem van de Graaff	Angela Hagens

3. Vergaderdata kalenderjaar 2017:

- 30 januari 2017
- 6 maart 2017
- 8 mei 2017
- 19 juni 2017
- 25 september 2017
- 23 oktober 2017
- 11 december 2017 (is komen te vervallen)

4. Besproken onderwerpen, besluiten, advies en instemming:

Het eerste deel van iedere vergadering neemt de algemeen directeur deel. Agendapunten veelal op initiatief algemeen directeur of komen voort uit GMR reglement CAO PO. In het tweede deel van de vergadering bespreekt de GMR eigen agendapunten.

30 januari

1^e deel:

- Profilering ABBO/ promotie
- Vervangingsbeleid ABBO ter kennismaking.
- Taakbeleid, het herziende taakbeleid is doorgestuurd en bekeken, dit wordt op de scholen wisselend ervaren. De GMR vindt de berekeningen eerlijk en ziet geen bezwaren om de regeling in werking te laten treden. Goedkeuring wordt verleend.
- Aanbod voor collectieve arbeidsongeschiktheidsverzekering, Algemeen directeur vraagt om goedkeuring om dit aanbod onder het personeel te verspreiden. GMR gaat akkoord.
- Leerlingaantallen en prognoses zijn door de GMR bekeken.
- Begroting 2017/ meerjarenraming 2017-2020 is besproken, bij een aantal punten worden kritische vragen gesteld. Algemeen directeur geeft reactie hierop. De GMR stelt in het tweede deel de belangrijkste vragen op en stuurt deze naar algemeen directeur.

2^e deel:

- Mogelijkheid voor verdiepingscursus met de AOB. Datum wordt gekozen en vanuit de MR geledingen wordt input voor onderwerpen gevraagd. Per school 3 personen.

6 maart

1^e deel:

- Vaste notulist neemt per direct afscheid omdat de vrijwilligers vergoeding wordt aangepast.
- Mark Rolffs, oudergeleding Nieuwe Veste stelt zich voor. Jochem van de Graaf heeft in februari afscheid genomen van de GMR. Er zijn 2 nieuwe bestuursleden: Bianca Jacobs-Poorters (de Montessori) Veerle van der Graaff (de Nieuwe Veste).
- Algemeen directeur is samen met Dyade een financiële planning aan het maken. Dit wordt een leidraad voor de GMR-agenda. Op deze manier krijgt de GMR meer zicht op de financiële zaken.
- Advertentie in de bioscoop voor stichting ABBO en stichting Kinderopvang Mamaloe, komt in 4 zalen een aantal keren per dag in beeld.
- De trajecten voor een nieuwe directeur voor de Nieuwe Veste en Algemene School Oost lopen. Algemeen directeur houdt de GMR op de hoogte.
- De begroting is namens de gehele GMR goedgekeurd.
- Concept bestuur formatieplan (nog vertrouwelijk) wordt besproken.
- Leerlingaantallen en prognoses worden besproken. De Rode Schouw wordt uitgebreid besproken vanwege de veranderingen van de Rubiqsgroep, terugloop in leerlingenaantal en hoe de Rode Schouw zich weer kan profileren.
- Brief OCW, vernieuwd toezicht ter kennismaking.

2^e deel:

- Notuleren wordt besproken.

8 mei

1^e deel:

- Nieuw contract met Ricoh voor 38 maanden
- ABBO-directeuren krijgen scholing in verzuimgespekken.
- Er volgt waarschijnlijk een uitbreiding van de samenwerking met Educto. Op Algemene School Oost verloopt de samenwerking naar ieders tevredenheid. Educto gaat mogelijk op andere ABBO scholen een rol spelen.
- Leerlingaantallen en prognose per 1 april 2017, deze gegevens worden standaard nog niet in de MR besproken. Dit is wel wenselijk.
- 'Doordecentralisatie', doel is om meerjarenplanning onderwijshuisvestingsplan op te stellen. Meerdere gemeente worden hierbij betrokken.
- De situatie rondom het taakbeleid moet eerst in de MR besproken worden. Dan wordt het ook meteen met de desbetreffende directieleden besproken. Daarna komt het terug in de GMR-vergadering.

2^e deel:

- Geen relevante agendapunten besproken.

19 juni

1^e deel:

- De formatie voor schooljaar 2018/2019 wordt op alle scholen 4 weken voor de zomervakantie bekend gemaakt. Dit moet zorgen voor rust bij de leerlingen, ouders en werknemers.
- Er zijn functionering gesprekken met alle directeuren geweest. De twee nieuwe directeuren hebben een assessment afgelegd. Voor alle directeuren volgt nu 360 graden feedback vanuit de beoordelingscyclus.
- Jaarverslag ABBO is doorgenomen.
- Werkkostenregeling, nieuwe wetgeving rondom deze regeling. Dit komt terug in de GMR. Vanaf 2018 moet iedereen voor het kalenderjaar aangeven van welke regelingen men gebruik wil maken (bijvoorbeeld uitruil reiskosten en fietsplan).
- Code Goed Bestuur, er zal gebruik worden gemaakt van externe experts, om in een traject het toezicht te actualiseren.
- Taakbeleid wordt besproken. Nog niet op iedere ABBO-school verloopt dit naar wens en volgens afspraak. Dit wordt in het BDO besproken. Dit komt ook terug in de MR en wordt daarna met de desbetreffende directeur besproken. Daarna komt het terug in de GMR.

2^e deel:

- GMR veranderingen worden besproken. Joëlla stopt in december. Marion stopt wanneer er een vervanger is. Josy vervangt Jolanda. Tasin en Ricky gaan in de MR opzoek voor vervanging. Mark zal als interim secretaris fungeren en Joëlla zal interim-voorzitter zijn.

29 september

1^e deel:

- Rolverdeling GMR 2017/2018
- Bezoek onderwijsinspectie aan bestuur en scholen i.v.m. vierjaarlijks toezicht.
- Traject begroting 2018.
- YourSafetyNet: uitrollen ICT-gebruiksreglement bij ABBO.
- Leerlingaantallen en prognoses per september 2017.
- Er is een vraag over het leerorkest. De subsidie aanvraag is dit jaar niet gelukt de pot is overvraagd. Er is wel nu een beschikbaar budget voor 20 weken leerorkest voor de groepen 5/6. De muzieklessen voor de groepen 3/ 4 starten ook weer. Algemeen directeur is alert op het tijdig aanvragen van subsidie voor periode 2018-2021.

2^e deel:

- Geen relevante agendapunten besproken.

23 oktober

1^e deel:

- 9 november vindt het gesprek met de GMR en de onderwijsinspectie plaats.
- Rol van het bestuur Stichting ABBO, Governance en directiestatuut, algemeen directeur ligt dit toe.
- Taakbeleid wordt besproken. Dit loopt nog niet naar tevredenheid. Algemeen directeur koppelt dit terug naar de directeuren.
- Leerlingaantallen en prognoses per 1 oktober 2017.
- Marianke (GMR lid leerkrachtgeleding)zit in de OPR (ondersteuningsplanraad) van het Samen Werkings Verband Brabantse Wal PO. 28 februari komt er een groots opgezette ouderavond op het Roncalli. Inspectie heeft gevraagd wie er namens de ABBO komt. Ervaringen SWV worden besproken.

2^e deel:

- Geen relevante agendapunten besproken.

11 december

- Vanwege de hevige sneeuwval wordt de vergadering geannuleerd. De vergaderpunten worden doorgeschoven naar de volgende vergadering van 29 januari 2018.

Onderwijs

Ontwikkelingen van het afgelopen jaar & verwachte toekomstige ontwikkelingen

De basis van het onderwijs op alle scholen van stichting ABBO is vastgelegd in de missie en visie van stichting ABBO.

De missie van Stichting ABBO is: *“Laat uw kind bijzonder zijn”*. De scholen van ABBO zijn opgericht door ouders, openbaar toegankelijk en kennen elk een eigen onderwijsconcept. Met toekomstgericht, creatief en vernieuwend onderwijs haalt elke school het meest bijzondere naar boven in ieder kind.

ABBO laat uw kind bijzonder zijn. Vanuit deze missie is het de overtuiging van alle ABBO-scholen dat onderwijs méér moet bieden dan goede resultaten op het gebied van taal en rekenen. Het onderwijs op de ABBO-scholen moet vooral een bijdrage leveren aan de brede ontwikkeling van kinderen zodat al hun talenten en mogelijkheden tot bloei komen. Op die manier worden zij het beste voorbereid op hun toekomstige rol in de samenleving. Op onze scholen worden de leerlingen opgeleid tot creatieve denkers, onderzoekende en ondernemende mensen die kunnen samenwerken en verbinden.

Gekoppeld aan de missie en visie zijn bovenschoolse merkwaarden opgesteld. Open, eigen, samenwerken, verantwoordelijk en innovatief, zijn onze merkwaarden.

Vanuit de verbindende missie, visie en merkwaarden heeft iedere school een eigen missie, visie en eigen merkwaarden. De pay-off van de school is hiervan een weerslag.

De verschillende onderwijsconcepten worden als volgt getypeerd.

➤ De Krabbenkooi	Daar kun je op rekenen!
➤ De Aanloop	Voor creatieve denkers en doeners!
➤ De Montessorischool	Leer mij het zelf doen!
➤ De Nieuwe Veste	Creatief en wereldwijs.
➤ Algemene School Oost	Natuurlijk! Sfeer, samenwerking en resultaat.
➤ De Rode Schouw	Passend voor ieder kind!

De verscheidenheid aan onderwijsconcepten heeft als gevolg dat iedere school zijn eigen onderwijskundige ontwikkelingen heeft doorlopen in 2017. Deze worden weergegeven in de verantwoording aan ouders en betrokkenen die iedere directeur opstelt. Deze wordt actief gecommuniceerd via de website van de school en de nieuwsbrief van de school aan het eind van het schooljaar. In dit geval eind schooljaar 2016 – 2017 en eind schooljaar 2017 – 2018.

Jaarlijks worden vanuit het schoolplan nieuwe onderwijskundige ontwikkelingen opgezet. Bij aanvang van het nieuwe schooljaar worden ouders en betrokkenen hiervan op de hoogte gebracht.

Enkele eerder opgezette onderwijskundige ontwikkelingen voor alle scholen binnen de stichting hebben in 2017 een vervolg gekregen.

Het Jonge Kind

De afgelopen jaren is sterk ingezet op goed onderwijs voor het jonge kind. In het jaarverslag van 2016 is hiervan uitvoerig verslag gedaan. Aspecten die daarin zijn benoemd, zijn verder geborgd. Ook in 2017 is Stichting Kinderopvang Mamaloe als samenwerkingspartner intensief betrokken bij het goed opzetten van doorgaande lijnen in ontwikkeling van kinderen van 0 tot 6 jaar.

De binnen ABBO aangestelde bovenschoolse ib-er 'jonge kind' heeft een sturende en coördinerende rol. Deze is tevens VVE coördinator voor de stichting.

Alle ABBO-scholen en daaraan gekoppelde peuteropvanggroepen werken met het peuter- en kleuter observatie en registratiesysteem PRAVOO. Een ABBO-school werkt met KIIJK.

De nadruk ligt op spelend leren; vooral de motorische, creatieve en sociaal-emotionele ontwikkeling zijn van belang.

In het VVE beleid is opgenomen dat op alle scholen een hoogstaande warme overdracht tussen de voor- en voerschool plaatsvindt.

Tussen voor- en voerschool is overleg over doorgaande leerlijnen voor iedere peuter. Het systeem PRAVOO is hierbij ondersteunend. Ook op de werkvloer is sterk ingezet om kennis te nemen van elkaars werkwijze en onderwijsinhoud.

Voor vakgebieden zoals taal, rekenen, motoriek en sociaal- emotionele ontwikkeling is beredeneerd aanbod vastgesteld. Ieder school volgt hierin zijn eigen tijdpad.

Door middel van PRAVOO wordt beredeneerd gekeken naar voorsprong of achterstand bij jonge kinderen. Dit vindt al plaats in de voerschool. Zo kan al voor aanvang van groep 1 worden ingespeeld op de ontwikkeling.

Eind 2017 heeft uiteindelijk de harmonisatie peuterspeelzalen en kinderopvang op gemeentelijk niveau plaatsgevonden. Daarmee zijn de peuterspeelzalen gekoppeld aan de scholen van stichting ABBO overgenomen door stichting Kinderopvang Mamaloe. Hierdoor wordt het mogelijk gemaakt om nog intensiever en constructiever samen te werken om te komen tot kindcentra 'jonge kind' op alle scholen. Samen met Kinderopvang Mamaloe realiseert stichting ABBO op alle scholen een compleet aanbod van onderwijs en opvang van 07.00 tot 19.00 voor kinderen van 0 tot 12 jaar.

Het Leerorkest.

In schooljaar 2016 – 2017 is voor de laatste keer gebruik gemaakt van subsidie van het Oranjefonds. Hierna is dit subsidietraject afgesloten. De inhoudelijk en financiële verantwoording zijn door de accountant goedgekeurd en geaccepteerd door het Oranjefonds. In schooljaar 2017 – 2018 is een aanvraag voor subsidie gedaan bij het fonds voor Cultuur Participatie. Deze aanvraag geldt voor de jaren 2018 tot en met 2021. Met alleen eigen middelen en een beknopt programma heeft het Leerorkest voortgang gekregen in 2017 – 2018. Tevens is een start gemaakt binnen de samenwerking met het Cultuurbedrijf Bergen op Zoom en het Centrum voor de Kunsten om na te denken over een duurzamere opzet van het muziekonderwijs in de groepen 1 tot en met 4, voorafgaand aan de instrumentlessen in de groepen 5 en 6 die het leerorkest vormen. In 2017 is aan ouders een aantrekkelijk aanbod gedaan om hun kind in groep 7 en groep 8 door te laten gaan met het bespelen van het instrument na schooltijd in het CKB. Hiervan is zeer weinig gebruik gemaakt. Het project is niet van de grond gekomen. Met de nieuwe subsidieaanvraag wordt er ook nagedacht over een goed vervolg voor kinderen in de groepen 7 en 8 na de Leerorkestjaren in de groepen 5 en 6.

CIOS

De samenwerking tussen stichting ABBO, De Fltfabriek en CIOS Goes is voortgezet in 2017. Er is een overeenkomst getekend voor de komende drie jaar waarin de samenwerking wederom is vastgelegd. In de samenwerking is een verplichting voor gefaseerde cofinanciering door stichting ABBO opgenomen.

- Vanuit de samenwerking vindt ondersteuning van de groepsdocenten bij de gymlessen plaats.
- Stagiaires die de gymlessen verzorgen worden begeleid.
- Er is ondersteuning bij het implementeren van bewegen in het reguliere schoolprogramma.
- Er vindt ondersteuning plaats bij bewegen in de pauzes en na schooltijd.

In 2017 – 2018 is bovenschols de doelstelling benoemd dat alle scholen van stichting ABBO het vignet 'Gezonde Scholen' zouden behalen op gebied van het thema Sport & Bewegen. In kalenderjaar 2017 hebben vijf van de zes scholen dit behaald. In schooljaar 2017 – 2018 behalen alle scholen dit vignet. De aanvragen van het vignet hebben plaatsgevonden in nauwe samenwerking met de gezondheidsbevorderaar van de GGD.

Onderwijsprestaties

Voor het monitoren van de onderwijsprestaties op alle scholen hebben in 2017 tweemaal leeropbrengstgesprekken plaatsgevonden.

De directeur en internbegeleider(s) van de school verklaren tijdens een leeropbrengstgesprek ten opzichte van de bovenschoolse internbegeleider 'jonge kind' en bovenschools internbegeleider groep 4 tot en met 8 de resultaten van CITO, signaleringen in PRAVOO, uitslag van de NIO en uitslag van de IEP toets. Dit heeft plaatsgevonden volgens een vaste structuur. Gegevens worden volgens vaste afspraken vooraf aangeleverd. Voor verslaglegging zijn afspraken opgesteld en worden termijnen aangegeven. Bij aanvang wordt gestart met het bespreken van de verbeteracties uit het vorige leeropbrengstgesprek. Verbeteracties zijn niet vrijblijvend, maar worden vastgelegd als verbetering van kwaliteit en opbrengsten.

Na afronding van de gesprekken wordt het schoolverslag opgesteld door de directeur en de intern begeleider van de school. Dit wordt ter goedkeuring aangeboden aan het bovenschools gespreksteam (bovenschoolse ib-ers en algemeen directeur). Zij kunnen aanvullingen doen of vragen om verdere/andere uitwerking. Op een vastgesteld moment wordt een bovenschoolse managementletter opgesteld door de bovenschoolse ib-ers. Deze wordt ter bespreking met de directeuren aangeboden aan de algemeen directeur. Na bespreking in het Bovenschools Directieoverleg wordt de managementletter inhoudelijk behandeld in het bovenschools ib overleg.

Op schoolniveau hebben intern begeleiders en leerkrachten de onderwijsprestaties op groepsniveau en individueel leerlingenniveau doorgenomen. Ook dit heeft in 2017 twee keer plaatsgevonden. Na afronding van de CITO middentoetsen en CITO eindtoetsen zijn deze gesprekken op de scholen gevoerd. Er is een directe koppeling tussen de groepsscores die op schoolniveau zijn besproken en de scores die op bovenschoolniveau besproken zijn.

Algemene inhoudelijke aandachtspunten uit de managementletters in 2017 zijn;

- Tot eind schooljaar 2017 – 2018 wordt ingezet op beredeneerd aanbod grove motoriek groep 1-2 en aansluiting maken met groep 3 en verder. De bovenschools coördinator bewegingsonderwijs kijkt mee.
- Bij CITO scores richten op de landelijke gemiddeldes i. p. v. de oude niet meer in gebruik zijnde inspectienormen.
- De eindopbrengsten IEP worden een vast punt van de eind-opbrengstgesprekken.
- De resultaten NIO ten opzichte van de schooladviezen worden een vast onderdeel van de midden- opbrengstgesprekken.

Kwaliteitszorg

Belangrijkste ontwikkelingen m.b.t. de interne en externe kwaliteitszorg

In 2016 is de bovenschoolse interne begeleiding vormgegeven met een ib-er jonge kind en een ib-er voor de midden- en bovenbouwleerlingen. In 2017 is deze vormgeving verder geborgd. De bovenschoolse intern begeleiding houdt overkoepelend toezicht op de opbrengsten van de scholen en informeert de algemeen directeur en het bovenschoolse directieoverleg over opvallende uitkomsten. Op basis hiervan wordt bekeken of extra inzet nodig is op een bepaalde school of dat er andere lesmaterialen of methodes nodig zijn om de opbrengsten op niveau te houden. Tevens coördineert de bovenschoolse intern begeleiding een projectgroep van intern begeleiders waarin de kwaliteit van de leerlingenzorg wordt bewaakt en de invoering van passend onderwijs in gang wordt gezet. De projectgroep intern begeleiders bestaat uit alle intern begeleiders van de ABBO scholen en vergadert maandelijks. Op de scholen is er intensief overleg tussen de intern begeleider en de directie. Door bovenstaande constructie zijn lijnen kort en kan zo nodig snel geschakeld worden.

Vanuit deze bovenschoolse constructie zijn in 2017 twee keer leeropbrengstengesprekken gehouden. Hieraan wordt per school deelgenomen door de directeur en de intern begeleider(s). Samen met de bovenschoolse intern begeleider en de algemeen directeur wordt volgens een vaste structuur naar de leeropbrengsten van de voorgaande CITO toetsperiode gekeken. De structuur is volgens een PDCA-systematiek vormgegeven. Naast de leeropbrengstengesprekken hebben in 2017 de auditgesprekken plaatsgevonden. Gekoppeld aan het toezichtkader van de onderwijsinspectie en eigen kwaliteitsstandaarden van de scholen worden onderwijskundige ontwikkelingen per school geaudit. Ook hier is een cyclisch PDCA proces voor opgezet.

In 2017 is besloten om voor de audits en onderwijskundige ontwikkelingen op de scholen een gestandaardiseerd landelijk kwaliteitsszorgsysteem te gaan gebruiken. Het kwaliteitszorgsysteem heeft als basis het onderzoekskader van de onderwijsinspectie dat van kracht is geworden per augustus 2017. Het biedt mogelijkheden voor zelfevaluatie, audits, ontwikkelen & plannen, kwaliteitsborging, kwaliteitsmanagement en planning & control. Implementatie volgt stapsgewijs in 2017-2018 en het volgend schooljaar.

In 2017 is op alle scholen de tweejaarlijkse ARBO Risico-Inventarisatie & Evaluatie Quick Scan personeel afgenomen. Uitslagen zijn besproken in het directieoverleg, MR van de school en het team. Interventies op scores zijn zo nodig uitgezet.

Op alle scholen is in 2017 een volledig ouder-, leerling-, en leerkrachtevredenheidsonderzoek uitgevoerd. Uitslagen zijn gedeeld en besproken volgens vaste afspraken met diverse geledingen. Het betreft daarbij het toezichthoudend bestuur, het bovenschools directieoverleg, de GMR, MR, teams van de scholen, ouders en leerlingen. Het borgen van goede scores en oppakken van aandachtspunten wordt meegenomen in de nieuwe schoolplanperiode.

Eind 2017 heeft er een vierjaarlijks bestuursonderzoek vanuit het nieuwe onderzoekskader door de onderwijsinspectie plaatsgevonden. de inspectie heeft onderzocht of het bestuur op zijn scholen zorgt voor onderwijs van voldoende kwaliteit en of het financieel in staat is om ook in de toekomst goed onderwijs te blijven verzorgen. In het onderzoek zijn basisschool de Krabbenkooi en basisschool de Rode Schouw meegenomen als verificatiescholen. Op Algemene School Oost is een volledig onderzoek naar 'goede school' afgenomen. Algemene School heeft het predicaat 'goede school' ontvangen.

Kort algemeen oordeel;

- De geraadpleegde gegevens over de financiële positie van het bestuur wijzen uit dat de continuïteit van het onderwijs gewaarborgd is. Het bestuur is in staat zijn schulden op korte en langere termijn te voldoen. Het strategisch beleid is adequaat verwerkt in de meerjarenbegroting, onzekerheden zijn geïdentificeerd en vertaald in een financiële reserve.
- Het bestuur heeft een duidelijke richting ingezet en is zich bewust van zijn verantwoordelijkheid. Alle onderzochte standaarden op bestuursniveau zijn als voldoende beoordeeld. Op basis van het onderzoek wordt het vertrouwen in het bestuur uitgesproken. Dat betekent dat stichting ABBO is opgenomen in de reguliere planning van het toezicht en er waarschijnlijk over vier jaar opnieuw een onderzoek zal worden uitgevoerd.

Het volledige onderzoeksrapport is te lezen op de site van de onderwijsinspectie www.onderwijsinspectie.nl.

Los van dit onderzoek heeft in 2017 op basisschool De Aanloop een onderzoek naar goede school plaatsgevonden. Basisschool de Aanloop heeft na afronding van dit uitvoerig onderzoek het predicaat 'goede school' ontvangen.

Verwachte toekomstige ontwikkelingen

In 2017 is een begin gemaakt met het vormen van krachtige directies op de scholen. Door natuurlijk verloop zijn directievacatures ontstaan op vier van de zes scholen. Hiermee is de weg vrij gekomen voor het selecteren van sterke directeuren, geschikt voor het betreffende schooltype. Vervolgens is op schoolniveau gekeken of en hoe er daarnaast een goede match gemaakt kan worden met de plaatsvervangend directeur. De volgende stap die deels al is uitgevoerd en deels een vervolg krijgt in 2018, is het zorgen voor een sterk ib-schap op elke school.

Een sterke bekwame directie en goed opgezet ib-schap per school vormt een basis om goed onderwijs te geven vanuit de algemene missie en visie van ABBO en de schoolspecifieke missie en visie.

In 2018 voldoen alle intern begeleiders aan het competentieprofiel dat door het samenwerkingsverband is opgezet ten behoeve van passend onderwijs.

In 2018 voldoen alle scholen minimaal aan het geven van alle basiszorg zoals gesteld in het ondersteuningsplan 2017 – 2021 van het Samenwerkingsverband Brabantse Wal PO.

In 2017 zijn ontwikkelingen ingezet om per augustus 2018 te voldoen aan bovenstaande doelstellingen. Het betreft onder andere;

- Scholing van intern begeleiders.
- Scholing en coaching van groepsleerkrachten.
- Leerkrachten werken volgens de uitgangspunten en standaarden van handelingsgericht werken.
- De school biedt een aantal preventieve en licht curatieve interventies aan zoals aanbod afgestemd op dyslexie en dyscalculie, aanbod voor hoogbegaafde kinderen, ondersteuning op gebied van enkelvoudige sociale problemen, ondersteuning op gebied van afwijkende motoriek.
- De school heeft een krachtig, positief en eenduidig pedagogisch klimaat waarbij preventief wordt gewerkt aan het voorkomen van gedragsproblemen en sociale veiligheid.

Stichting ABBO heeft, net als alle scholen vallend onder het Samenwerkingsverband Brabantse Wal PO, per leerling € 115,34 ontvangen om de basisondersteuning op orde te krijgen passend bij de boven genoemde doelstellingen. Per school is dit gericht ingezet afhankelijk van de schoolsituatie. De middelen zijn bijvoorbeeld besteed aan:

- SoVa trainingen in middenbouw en bovenbouw.
- Scholing rekenontwikkeling bij leerlingen in groepen 3 en 'rekenontwikkeling' in groepen 1 en 2.
- Teamtraining 'Hoe ervaar ik een TOS (Taal OntwikkelingsStoornis) in samenwerking met Auris.
- Aanschaf van BOUW, een interventieprogramma waarmee leesproblemen bij risicoleerlingen in groep 2 tot en met 4 kunnen worden voorkomen. Implementatie ervan in de groepen 3 en 4 op alle scholen.
- Samenwerking met Educto op gebied van logopedie, dyslexie en dyscalculie
- Structureel jonge kind overleg in samenwerking met de peuterspeelzalen, kinderdagverblijven, leerkrachten groepen 1 en 2, bovenschools ib-ers en directies.
- Inzet SiDi 3 of diagnostisch HandelingsProtocol Hoogbegaafdheid.
- Training executieve vaardigheden.

De implementatie van het kwaliteitszorginstrument krijgt in 2018 een vervolg. In dit instrument worden ook de meerjarenplannen van de scholen en jaarplannen van de school opgenomen. Deze worden gekoppeld aan de standaarden van de onderwijsinspectie en de door de school zelf opgenomen kwaliteitsstandaarden passend bij het type onderwijs. Hierdoor ontstaat een totaalbeeld binnen dit kwaliteitszorginstrument, specifiek voor elke school, maar tevens uniform voor de gehele stichting. Na invoering is de PDCA cyclus geborgd.

Afhandeling van klachten

Binnen stichting ABBO zijn op alle scholen interne contactpersonen beschikbaar. Daarnaast is er voor de gehele stichting een externe vertrouwenspersoon. Op vaste momenten gedurende het jaar wordt actief gecommuniceerd naar alle medewerkers en betrokkenen hoe hiervan gebruik gemaakt kan worden.

Op het moment dat zich op een school of bovenschools een klacht voordoet, wordt in eerste instantie in gesprek met betrokkenen en zo nodig met een intermediair geluisterd en gezocht naar een voor ieder passende oplossing. In de meeste situaties lukt het om tot een voor ieder bevredigende oplossing te komen en concrete afspraken voor de toekomst te maken.

In kalenderjaar 2017 heeft zich één klacht voorgedaan waarbij de externe vertrouwenspersoon is ingeschakeld. De algemeen directeur is bij behandeling van deze klacht als toehoorder aanwezig geweest. Voorafgaand aan dit gesprek zijn er gesprekken gevoerd tussen de klager en externe vertrouwenspersoon. Er is uiteindelijk géén officiële klacht ingediend. De klager heeft aangegeven de zaak achter zich te willen laten en de school een nieuwe kans te geven.

In kalenderjaar 2017 hebben medewerkers van een school de externe vertrouwenspersoon geconsulteerd aangaande zaken die op de school speelden. Het betrof vragen over situaties waarbij men zich afvroeg of acties ondernemen juist zou zijn.

De bijeenkomst, scholing van de interne contactpersonen is in 2017 uitgesteld. In 2018 wordt dit uitgevoerd.

Personeel

Belangrijkste ontwikkelingen m.b.t. personeel

In 2017 is er 8 fte nieuw ABBO personeel benoemd. Allen hebben een contract voor onbepaalde tijd ontvangen. Bij de benoeming van het personeel is sterk gekeken naar eerder bewezen kwaliteit van de medewerkers vanuit flexibele contracten.

Daarnaast is er een kleine flexibele schil behouden om zo nodig te kunnen anticiperen op onvoorziene krimp.

In 2017 zijn geen bovenbestuurlijke zogenaamde A-pool benoemingen gedaan.

Bij het inrichten van de formatie voor schooljaar 2017 – 2018 heeft wederom vrijwillige mobiliteit plaatsgevonden. Vanuit wensen van individuele medewerkers is gekeken waar matches gemaakt konden worden. Begin 2017 zijn alle individuele wensen geïnventariseerd. In het eerste en tweede kwartaal van 2017 is in het bovenschools directieoverleg uitgewerkt hoe invulling gegeven kon worden aan de mobiliteitswensen. Daarbij is het uitgangspunt altijd dat de mobiliteit een kwaliteitsverhoging voor de school moet geven.

In 2017 is op alle scholen volledige ruimte geboden voor individuele scholing en teamscholing binnen het voor de school beschikbare scholingsbudget. In het bovenschools directieoverleg is besloten om een van de scholen extra financiële ruimte te bieden binnen de totale scholingsbegroting om een intensieve teamscholing op te pakken. Dit besluit valt binnen de algemene scholingsafspraken die op stichtingsniveau zijn vastgelegd.

Daarnaast is er op gebied van nascholing zeer ruim gebruik gemaakt van het grote scholingspakket dat is aangeboden aan het onderwijs vanuit het Samenwerkingsverband Brabantse Wal PO voor schooljaar 2017 – 2018.

Hiermee is een eind gekomen aan de scholingsarmere periode voorafgaand aan schooljaar 2016 - 2017.

De komende schooljaren worden maximale scholingsbudgetten opgenomen in de begroting volgens richtlijnen vanuit de CAO PO. Deze worden in samenspraak ingezet op individueel niveau als op schoolniveau. Leidraad is het protocol nascholing van stichting ABBO.

Verwachte toekomstige ontwikkelingen

Gedurende geheel 2017 heeft uitstroom op basis van natuurlijk verloop plaatsgevonden. Vooral medewerkers in de leeftijdscategorie > 60 jaar kiezen om te stoppen met werken.

Hierdoor ontstaat voor de formatie van schooljaar 2018-2019 wederom ruimte voor nieuwe benoemingen.

In het meerjaren bestuursformatieplan wordt deze ruimte in kaart gebracht en doorberekend. Dit vormt het uitgangspunt voor de benoemingen.

In 2018 wordt voor maximaal 3,5 fte A-pool benoemingen gedaan. Vanuit de A-pool is het mogelijk om vervolgens een vaste plaats op een school te krijgen zodra daar ruimte ontstaat. De A-pool vormt zo een flexibele bovenschoolse buffer.

In 2017 heeft het niet kunnen vinden van kwalitatief goed en gemotiveerd onderwijspersoneel zich nog niet voorgedaan. Zowel voor de directievacatures als leerkrachtvacatures hebben zich steeds voldoende sollicitanten gemeld om goed te kunnen selecteren volgens de vooraf opgestelde profielschets.

Wat betreft het zowel vinden van kortdurende vervanging als langdurende vervangers heeft stichting ABBO te maken met problemen die regionaal en landelijk worden benoemd. Voor ziektevervanging en vervanging voor eigen middelen zijn we aangesloten bij Tranfer Centrum Onderwijsvoorziening Zeeland. Indien vanuit TCOZ geen vervanger beschikbaar is, zetten scholen eigen zoekmiddelen in om te voorkomen dat leerlingen moeten worden opgedeeld over andere klassen of in uiterste noodzaak naar huis moeten worden gestuurd. In 2018 zien we hierin nog niet meteen een verandering optreden. Aanpassing van wet- en regelgeving WWZ zal enige ruimte bieden. Echter het tekort aan afgestudeerde nieuwe leerkrachten en gebrek aan zijinstromers blijft vooral bij vervanging merkbaar.

Stichting ABBO weegt alle landelijk en regionale ontwikkelingen op dit gebied af en maakt daarin eigen keuzes om deel te nemen aan pools, samenwerkingen, zijinstroomtrajecten, duale opleidingsroutes e.d.. Daarnaast zetten we vooral sterk in om voor alle medewerkers een goede en aantrekkelijke werkgever te zijn. In 2017 is het diverse malen voorgekomen dat goed opgeleide leerkrachten met veel ervaring ons pro-actief benaderen en aangeven graag bij stichting ABBO te komen werken. Daarnaast zien we al jaren dat medewerkers in de flexibele schil graag werkzaam blijven bij ABBO totdat de mogelijkheid voor een vaste benoeming beschikbaar komt.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim (VP) binnen ABBO bedroeg in 2017 10,8%. Dit is nog hoger dan de 9,4% in 2016. Het landelijk gemiddelde in het onderwijs bedroeg in 2017 4,9%.

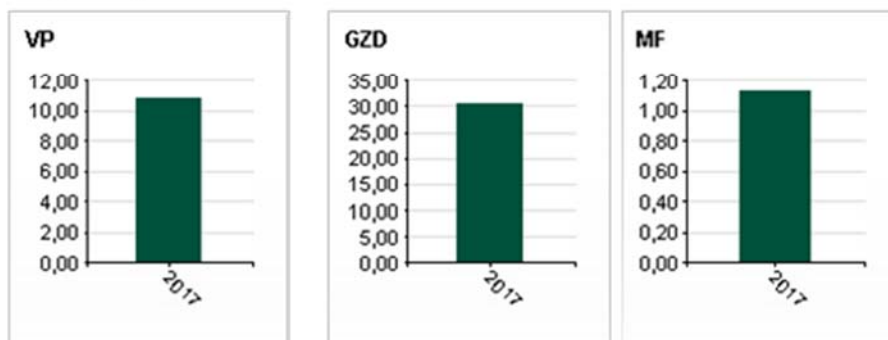
De gemiddelde ziekte duur (GZD) in 2017 bedroeg 30,65 tegenover 14,98 in 2016.

De ziekmeldingsfrequentie (MF) bedroeg in 2017 1,13. Dit is lager dan de 1,56 in 2016. Dit getal geeft een gemiddelde weer hoe vaak een medewerker zich in een kalenderjaar ziek meldt.

Uit bovenstaande blijkt dat ABBO met een aantal langdurig zieken te maken heeft.

	WTF mw. 2017	VP 2017	GZD 2017	MF 2017
Totaal	74.3698	10,82	30,65	1,13

Kengetallengrafieken Totaal

ABBO heeft in 2017 bewust naar de verzuimgegevens gekeken om te kunnen beoordelen wat de consequenties zijn ten aanzien van het eigen risico-dragerschap (ERD) voor de kosten van ziektevervangning. Nu is dat risico ondergebracht bij het Verangingsfonds waartoe ABBO premie betaalt en waar de vervangingskosten voor ziekteverzuim kunnen worden gedeclareerd. De overheid streeft ernaar het Vervangingsfonds in zijn huidige functie in 2020 uit te faseren en daarmee alle schoolbesturen eigen risicodrager te laten zijn. Gezien het huidige ziekteverzuim is in 2017 besloten nog niet voor het ERD te kiezen.

Het doel is het terugdringen van het verzuimcijfer en daarmee de kosten die gepaard gaan met ziektevervangning, om te anticiperen op de verandering van structuur en samenhangende financiële risico's in 2020.

Gevoerd beleid inzake beheersing van uitkeringen na ontslag

Stichting ABBO zorgt ervoor, in overleg met een extern jurist, dat er zorgvuldig om wordt gegaan met ontslagprocedures. Er wordt zorgvuldig omgegaan met termijnen en het aanvragen van de instroomtoets in geval van ontslag. In 2017 is het bestuur niet aansprakelijk gesteld voor uitkeringen na ontslag.

Huisvesting

Belangrijkste ontwikkelingen m.b.t. huisvesting & Verwachte toekomstige ontwikkelingen

Als gevolg van de leerlingendaling is er ook in 2017 sprake van leegstand bij een deel van de ABBO-scholen. Hiertoe zijn afspraken gemaakt met Kinderopvang Mamaloe, Stichting Zo en Stichting Peuterspeelzaalwerk zodat er kinderdagopvang, buitenschoolse opvang en peuterspeelzaalwerk is gevestigd in de leegstaande ruimtes. Hiermee is een goede bestemming gevonden voor het overschot aan ruimte. De doelstelling om na de harmonisatie peuteropvang snel op alle scholen kindcentra te vormen, speelt mee in de benutting van leegstand en benutting van in gebruik zijnde klaslokalen en algemene ruimten.

Voor invulling van deze lokaalbestemming wordt toestemming verkregen van de gemeente Bergen op Zoom.

De Capaciteitsbepaling 2017 Onderwijshuisvesting Bergen op Zoom geeft de meest actuele status van onze gebouwen.

Passend bij ieders onderwijsconcept zijn scholen vrij om leegstaande lokalen een bestemming als muzieklokaal, technieklokaal, handvaardigheidslokaal o.i.d. te geven.

Verdere uitbreiding van dienstenaanbod zoals een logopediepraktijk, gespreksruimten, vergaderruimten voor organisaties, consultatieruimten heeft in 2017 verder plaatsgevonden.

De zes ABBO-scholen beschikken over passende huisvesting. Het onderhoud van de gebouwen is uitgewerkt in een actueel 10 jarig meerjaren onderhoudsplan 2017-2026. Toereikende dotaties zijn opgenomen in de begroting. Deze worden toegevoegd aan de voorziening meerjarenonderhoud.

Op onderhoud wordt niet bezuinigd. Er is een groot bewustzijn dat goed onderhoud van gebouwen en aanpassingen binnen de mogelijkheden van de gebouwen nodig zijn en bijdragen aan de eisen van het huidige onderwijs. Door de diversiteit van onderwijsvormen op de scholen, worden keuzes ook gericht op die scholen. We streven naar schone, frisse, goed ingerichte en onderhouden schoolgebouwen. Toch blijkt dat gebouwen die vele tientallen jaren mee moeten en gebouwd zijn volgens verouderde richtlijnen voor goed onderwijs ook beperkingen zichtbaar gaan maken.

Veranderende inzichten in optimaal binnenklimaat en beheersing energieverbruik kunnen niet altijd bekostigd worden vanuit de totale baten die stichting ABBO vanuit het ministerie ontvangt. Ook voor grote aanpassingen die nodig zijn voor modern onderwijs, heeft een schoolbestuur geen middelen.

Hier ligt een belangrijk verbeterpunt waarbij onderzocht moet worden hoe genoemde zaken gefinancierd kunnen worden. Ook wordt nagegaan waar de gemeente Bergen op Zoom een rol heeft om te zorgen voor nieuwbouw op basis van ouderdom van schoolgebouwen.

De gemeente Bergen op Zoom heeft de wens om te onderzoeken of verdere doordecentralisatie mogelijk is waarbij renovatie en nieuwbouw van schoolgebouwen van alle besturen overgedragen kan worden aan de schoolbesturen.

Naar het voorbeeld van andere gemeenten waar dit heeft plaatsgevonden kan dit vorm vinden vanuit bijvoorbeeld een coöperatie. Hiervoor is in 2016 een startnotitie doordecentralisatie primair en (voorgezet)speciaal onderwijs gemeente Bergen op Zoom opgesteld. Gesprekken tussen de besturen hebben slechts in een oriënterende aftastende fase plaatsgevonden. Het proces wordt begeleid door een organisatie- en adviesbureau aangesteld door de gemeente Bergen op Zoom.

Stichting ABBO gaat mee in het proces. Iedere stap wordt door algemeen directeur en bestuur zorgvuldig doorgesproken waarbij met elkaar richting wordt bepaald. Steeds zal er een afweging plaatsvinden wat de kansen en mogelijkheden zijn ten opzichten van de bedreigingen en risico's. Externe expertise wordt naar behoefte benut.

Samenwerkingsverbanden en verbonden partijen

Samenwerkingsverband Brabantse Wal Primair Onderwijs

Stichting ABBO maakt onderdeel uit van het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Brabantse Wal PO. Binnen dit samenwerkingsverband heeft de algemeen directeur van ABBO zitting in het Algemeen Bestuur, tevens hebben afgevaardigden zitting in de OndernemingsPlanRaad en de Klankbordgroep.

De algemene doelstelling voor een samenwerkingsverband Passend Onderwijs is wettelijk vastgelegd: "Het samenwerkingsverband stelt zich ten doel een samenhangend geheel van ondersteuningsvoorzieningen binnen en tussen de scholen te realiseren en wel zodanig dat leerlingen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doormaken en leerlingen die extra ondersteuning behoeven een zo passend mogelijke plaats in het onderwijs krijgen." (uit: Wet op het Primair Onderwijs, artikel 18a lid2).

Samenwerkingsverband Brabantse Wal PO vertaalt deze doelstelling in de volgende missie: Elk kind krijgt de ondersteuning die zorgt voor een optimale en ononderbroken ontwikkeling, waarbij de leerling zich goed voelt en met respect en waardering wordt behandeld. Het onderwijs in ons samenwerkingsverband biedt ieder kind een onderwijsplaats die past bij zijn ondersteuningsbehoefte. Dit onderwijs vindt zoveel mogelijk dicht bij de leefomgeving van het kind plaats en wordt verzorgd door leerkrachten die het onderwijs voortdurend afstemmen op de behoeften van de leerling. Ouders van leerlingen zijn tevreden over de kwaliteit van het onderwijs, de ondersteuning en de plaatsing van hun kind.

Het belangrijkste onderwerp is in 2017 de opzet, goedkeuring en implementatie van een volledig nieuw Ondersteuningsplan 2017-2021 geweest. Vanuit dit ondersteuningsplan is in 2017 gestuurd op het volledig implementeren van basiszorg op alle scholen volgens richtlijnen vanuit het SWV. Daarnaast wordt gestuurd op sterk en voldoende gekwalificeerd ib-ers op de scholen. Middels een spreekwijzer inventarisatie Basisondersteuning is de stand van zaken per school in beeld gebracht. Aan de hand van een document basisondersteuning en breedte- en dieptezorg SWV Brabantse Wal wordt aan de hand van ijkpunten beschreven wat standaarden en uitgangspunten zijn. Scholen binnen het samenwerkingsverband hebben financiële middelen ontvangen om ontwikkelingen in te zetten. Over deze middelen is verantwoording afgelegd aan het SWV. Tevens is er voor schooljaar 2017-2018 een zeer ruim gratis scholingsaanbod opgezet waaruit naar behoefte ingeschreven kan worden.

Binnen stichting ABBO hebben alle ib-ers collectief ingeschreven op het scholingsaanbod speciaal gericht op de doelstelling dat iedere school over een kwalitatief goede ib-er moet beschikken. Dit vormt een collectieve kwaliteitsverhoging voor het intern begeleiderschap op onze scholen.

Als vervolg op bovenstaande ontwikkelingen worden er met ingang van schooljaar 2018-2019 audits op toereikende basiszorg op scholen uitgevoerd vanuit een structuur die wordt ontwikkeld binnen het SWV.

Na afronding van de audits wordt aan de hand van de stand van zaken per school een actueel schoolondersteuningsprofiel opgesteld.

Samenwerking stichting Kinderopvang Mamaloe

Binnen de scholen van Stichting ABBO is ook in 2017 het aanbod van Kinderopvang Mamaloe verder uitgebreid. Doorgaande lijnen in ontwikkeling en aanbod op alle scholen zijn verder ontwikkeld. In voortgang en resultaat verschillen de ABBO scholen van elkaar. Op enkele schoollocaties zijn in 2017 nog peuterspeelzalen van Stichting Peuterspeelzalen Bergen op Zoom aanwezig. Na afronding van de harmonisatie peuteropvang Bergen op Zoom, voorzien wordt het gehele pakket peuteropvang en buitenschoolseopvang op onze scholen aangeboden door Kinderopvang Mamaloe. Van apart peuterspeelzaalwerk en kinderopvang is dan uitvoerend en in financieel opzicht nergens meer sprake. Met ingang van januari 2018 is bovenstaand proces definitief afgerond en zijn de peuterspeelzalen bij onze scholen overgenomen door Kinderopvang Mamaloe. Daarmee is een jarenlang proces uiteindelijk afgerond.

De unieke samenwerking met kinderopvang Mamaloe komt voort uit de visie van ABBO om op alle scholen te komen tot kindcentra met een aanbod voor leerlingen van 0 tot 13 jaar. Er is bewust gekozen om dit op onze schoollocaties vorm te geven in plaats van samenwerkingen aan te gaan met partners die dit elders aanbieden. Doorgaande ontwikkellijnen en leerlijnen van 0 tot 13 jaar vinden we essentieel. Verwevenheid van personeel van zowel Stichting ABBO als Kinderopvang Mamaloe in het belang van leerlingen wordt al toegepast en blijft een belangrijk speerpunt voor de komende jaren. Met afronding van de harmonisatie komen mogelijkheden vrij om versneld overal kindcentra te vormen.

Bovenstaande wens en visie komen voort uit de ontwikkelingen die ABBO heeft ingezet naar aanleiding van de studiereis naar Finland. Optimale ontwikkelkansen voor elk kind zoveel mogelijk op één locatie aangeboden. Waar mogelijk en verantwoord streven we naar inclusief onderwijs.

Samenwerking Cultuurbedrijf Bergen op Zoom CKB De Maagd

In 2017 is de samenwerking met het cultuurbedrijf en CKB De Maagd voortgezet. Vanuit deze samenwerking heeft stichting ABBO een leerorkest op alle scholen, behalve basisschool De Nieuwe Veste. Op deze school is dit niet mogelijk omdat deze school niet binnen gemeente Bergen op Zoom valt.

Het leerorkest is een mooi voorbeeld waarin de onderwijsorganisatie ABBO op unieke wijze samenwerkt met het CKB. Deze samenwerking leidt niet alleen tot ontwikkeling van kinderen op muzikaal gebied, maar ook op sociaal – maatschappelijk gebied. Brede ontwikkeling bij kinderen, talentontdekking en talentontwikkeling, samenwerking en samen tot een fantastisch resultaat komen, plezier beleven, trots zijn op elkaar en eigenwaarde ontwikkelen zijn zomaar enkele aspecten die naast het leren bespelen van een instrument van enorme waarde zijn.

In het schooljaar 2016/2017 en 2017/2018 heeft het leerorkest een vervolg gekregen. Jaarlijks worden kleine organisatorische zaken aangepast. De vaste structuur is grotendeels gelijk gebleven.

Wat houdt het leerorkest in;

Groep 3 en 4 krijgen elke week een muziekles de ene week van een CKB docent, de andere week van de eigen leerkracht.

In november krijgen de leerlingen van groep 5 een workshopochtend van de diverse instrumenten. Na de workshop kunnen zij een voorkeur aangegeven. Hierna worden afhankelijk van vraag en beschikbaarheid de instrumenten verdeeld. Vanaf januari gaan de leerlingen iedere week naar het CKB voor de instrumentlessen, of zij krijgen de instrumentlessen op hun school. Deze lessen zijn verdeeld in 3 soorten; homogene lessen, registerlessen en orkestlessen. Omdat vervoer van instrumenten niet met ieder type instrument even gemakkelijk is, blijven bepaalde instrumenten op een bepaalde school en is de selectie per school enigszins beperkt.

Vanaf november beginnen de lessen voor de leerlingen van groep 6. Zij gaan verder met het instrument wat ze in groep 5 hebben gekozen. Deze lessen zijn ook onderverdeeld in homogeen-, register- en orkestlessen.

In juni heeft er voor genodigden, ouders, familie e.d. van alle kinderen uit de groepen 5 als van de kinderen uit de groepen 6 wederom een slotconcert plaatsgevonden. Marco de Souza is daarbij als speciale gast aanwezig geweest en heeft gesproken over de bijzondere Leerorkestprojecten die er overal zijn. Stichting ABBO is het enige schoolbestuur in Nederland dat een leerorkest heeft opgezet. Veelal wordt een leerorkest opgezet door een muziekvereniging, gemeente of cultuurbedrijf.

Voor de kinderen die in schooljaar 2016/2017 in groep 7 zitten is geprobeerd om na schooltijd het Leerorkest voort te zetten. Respons op dit aanbod was minimaal. Slechts twee leerlingen van alle ABBO scholen wilde op deze manier verder.

Financiën

Financiële positie op balansdatum

Activa	31-12-2017	31-12-2016	Passiva	31-12-2017	31-12-2016
Materiële vaste activa	821.051	827.290	Eigen vermogen	1.903.907	1.803.610
Vorderingen	570.424	426.080	Voorzieningen	366.911	365.814
Liquide middelen	1.533.196	1.636.728	Langlopende schulden	14.041	15.564
			Kortlopende schulden	639.812	705.110
Totaal activa	2.924.671	2.890.098	Totaal passiva	2.924.671	2.890.098

Toelichting op de balans

Materiële vaste activa

De waarde van de materiële vaste activa is in 2017 met € 6.239 afgenomen. De investeringen bedroegen € 126.530. Van dit bedrag is € 61.085 geïnvesteerd in inventaris en apparatuur. De totale afschrijvingslasten bedragen € 132.629. Aangezien de investeringen lager waren dan de afschrijvingslasten is de waarde van de materiële vaste activa afgenomen.

Vorderingen

De totale omvang van de vorderingen is in 2017 met € 144.344 toegenomen. De belangrijkste vordering is de vordering op het ministerie i.v.m. het betaalritme van de personele bekostiging en prestatiebox. In periode augustus - december wordt minder dan 5/12 van de jaarsubsidie ontvangen, waardoor er op 31 december sprake is van een vordering. Deze vordering loopt in de periode januari - juli terug naar nihil.

Tevens is er een vordering op de gemeente Bergen op Zoom. Deze heeft betrekking op de verbouwing bij de Montessorischool welke door de gemeente zal worden vergoed.

Liquide middelen

De omvang van de liquide middelen is in 2017 ondanks het positieve resultaat met € 103.532 afgenomen. Belangrijkste oorzaak hiervan is dat de omvang van de vorderingen per 31-12-2017 zijn toegenomen en de omvang van de kortlopende schulden is afgenomen. Deze beïnvloeden de omvang van de liquide middelen. Een nadere toelichting op de ontwikkeling van de liquide middelen is te vinden in het kasstroomoverzicht in de jaarrekening.

Eigen vermogen

Het positieve exploitatie resultaat van 2017 is aan het eigen vermogen toegevoegd. Het totale eigen vermogen is hierdoor met € 100.297 toegenomen.

Vorzieningen

De Stichting heeft twee voorzieningen een jubileumvoorziening en een onderhoudsvoorziening. De *jubileumvoorziening* is bedoeld ter dekking van de jubileumgratificaties bij een 25- en een 40- jarig ambtsjubileum.

De *onderhoudsvoorziening* is bedoeld ter dekking van de lasten van het groot onderhoud.

Langlopende schulden

De langlopende schuld heeft betrekking op een ontvangen subsidie voor 1^e inrichting van de gemeente t.g.v. de Krabbenkooi en valt in een aantal jaar vrij ten gunste van het exploitatieresultaat.

Kortlopende schulden

De omvang van de kortlopende schulden is met € 65.298 afgenomen ten opzichte van 31 december 2016. De belangrijkste schulden zijn de af te dragen loonheffing en pensioenpremies en het nog uit te betalen vakantiegeld. Deze schulden worden eind januari en eind mei betaald. De salaris-gebonden schulden zijn gedaald door lagere nog te betalen loonheffing.

De schuld OCW betreft een correctie in de gewichtenregeling 2015-2016 ad € 76.406. Dit bedrag zal in februari 2018 worden verrekend en is daarom als schuld op de balans opgenomen.

Ultimo 2016 stond er een vooruitontvangen subsidie van het Oranjefonds op de balans. Deze gelden zijn in 2017 geheel besteed.

Analyse resultaat

De begroting van 2017 liet een negatief resultaat zien van € 40.995. Uiteindelijk resulteert een positief resultaat boekjaar 2017 van € 100.297. Dit is een positief verschil van € 141.292 met de begroting. Het positief resultaat over het boekjaar 2016 bedroeg € 414.640. In de navolgende paragraaf treft u een vergelijking aan en een specificatie van de belangrijkste verschillen.

Analyse realisatie 2017 versus begroting 2017 en realisatie 2017 versus realisatie 2016

	Realisatie 2017	Begroting 2017	Vershil	Realisatie 2016	Vershil
Baten					
Rijksbijdragen OCenW	7.043.093	7.037.075	6.018	7.265.491	-222.398
Overige overheidsbijdragen	78.661	84.000	-5.339	110.147	-31.486
Overige baten	154.310	93.225	61.085	147.153	7.157
Totaal baten	7.276.064	7.214.300	61.764	7.522.791	-246.727
Lasten					
Personele lasten	5.711.017	5.862.437	-151.420	5.807.813	-96.796
Afschrijvingen	132.769	140.121	-7.352	147.598	-14.829
Huisvestingslasten	640.504	608.761	31.743	525.686	114.818
Overige instellingslasten	690.366	647.076	43.290	625.244	65.122
Totaal lasten	7.174.656	7.258.395	-83.739	7.106.341	68.315
Saldo baten en lasten	101.408	-44.095	145.503	416.450	-315.042
Financiële baten en lasten					
Financiële baten	977	5.000	-4.023	1	976
Financiële lasten	2.088	1.900	188	1.811	277
Totaal financiële baten en lasten	-1.111	3.100	-4.211	-1.810	699
Nettoresultaat	100.297	-40.995	141.292	414.640	-314.343

Toelichting op de staat van baten en lasten

Het gerealiseerde resultaat 2017 is ten opzichte van het begrote resultaat over 2017 gestegen met € 141.292. De belangrijkste oorzaken (afgerond in 1.000-tallen) van deze stijging zijn:

De *Rijksbijdrage OCenW* zijn € 6.000 hoger dan begroot:

- De lumpsum personeel is € 167.000 hoger en de subsidie personeels- en arbeidsmarktbeleid is € 15.000 hoger dan begroot. Dit betreft voornamelijk ophoging van de personele bekostigingsbedragen met 2,2% ter dekking van gestegen loonkosten premies.
- De personele groeibaten zijn ongeveer € 14.000 hoger dan begroot. Gedurende het schooljaar 2016-2017 hebben zich op stichtingsniveau meer leerlingen aangemeld dan verwacht.
- Daar staat tegenover een negatieve correctie in de gewichtenregeling 2015-2016 van € 76.000.

- Tevens is in 2017 een negatieve aanvullende bekostiging buitenonderhoud 2015 opgelegd ad € 152.000. Deze subsidie was in 2015 en 2016 ontvangen en in de staat van baten en lasten verantwoord.
- De inkomsten inzake prestatiebox zijn € 34.000 hoger dan begroot. Dit betreft extra middelen uit het bestuursakkoord.
- Er wordt € 5.000 extra ontvangen van het samenwerkingsverband voor het arrangement van zware ondersteuning. Deze extra middelen dienen te worden aangewend voor ambulante begeleiding.

Overige overheidsbijdragen zijn € 5.000 lager dan begroot.

Belangrijkste post hierbij betreft subsidie schakelklas. De inkomsten hiervan zijn conform de begroting € 63.500. Het verschil van € 5.000 betreffen subsidies op schoolniveau die wel waren begroot en niet (volledig) zijn ontvangen.

Overige baten zijn € 61.000 hoger dan begroot.

- De huuropbrengsten zijn € 7.000 lager dan begroot. Dit betreft verhuur aan Kinderopvang Mamaloe en de verhuur van de gymzaal. Met name de inkomsten inzake verhuur van de gymzaal zijn lager dan begroot.
- De ouderbijdragen zijn € 37.000 hoger dan begroot. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de inkomsten inzake overblijfgelden. In de begroting waren de inkomsten overblijfgelden gesaldeerd met de uitgaven in werkelijkheid zijn zowel de inkomsten als de uitgaven apart weergegeven. De post overblijven laat t.o.v. de begroting een grote overschrijding zien.
- De post overige betreft voornamelijk inkomsten van het Oranjefonds inzake Cultuureducatie. Dit betreft een subsidie voor de schooljaren 2015-2016 en 2016-2017. De gehele subsidie is besteed en verantwoord. Tegenover deze extra inkomsten staan op de post cultuur eveneens hogere kosten.

Personeelslasten zijn € 151.000 lager dan begroot.

- Lonen en salarissen minus uitkeringen zijn € 142.000 lager dan begroot. I.v.m. ziekte worden loonkosten van de zieke bij het Vervangingsfonds gedeclareerd. De kosten van de vervangers waren lager dan de ontvangen uitkeringen. Tevens is bij natuurlijk verloop van personeel de vervanger veelal goedkoper.
- Personeel niet in loondienst is € 60.000 lager dan begroot. Er is minder personeel ingehuurd dan in de begroting vanuit was gegaan.
- De overschrijding op de post overig ad € 46.000 betreft voornamelijk hogere kosten inzake scholing en cursussen. Er is in 2017 hierin extra geïnvesteerd. Het betreft hier zowel cursussen voor directeuren als onderwijzend personeel.

Afschrijvingslasten zijn € 7.000 lager dan begroot.

De begrote afschrijvingen zijn gebaseerd op de investeringen uit het verleden en de verwachte investeringen in 2017. De investeringen hebben later plaatsgevonden dan begroot, waardoor de lasten lager zijn.

Huisvestingslasten zijn € 32.000 hoger dan begroot.

- Kosten inzake klein onderhoud zijn € 30.000 hoger dan begroot. Deze overschrijding bestaat enerzijds uit hogere kosten inzake onderhoud en anderzijds doordat de kosten inzake begeleidingskosten hoger waren dan begroot.
- Verder houden overschrijdingen op energie en water en heffingen en onderschrijdingen op schoonmaakkosten en overige huisvestingslasten elkaar in evenwicht.

Overige lasten zijn € 43.000 hoger dan begroot.

- De *administratie en beheerslasten* zijn € 15.000 lager dan begroot. In de begroting is rekening gehouden met extra onderzoek en advieskosten. Deze hebben niet plaatsgevonden.
- Kosten inzake *inventaris, apparatuur en leermiddelen* zijn € 6.000 lager dan begroot. Wel vindt er steeds meer een verschuiving van leermiddelen naar ICT plaats.
- De post *overige* is € 64.000 hoger dan begroot. Dit komt voornamelijk door hogere kosten inzake overblijven en cultuur. Zoals reeds bij de post overige baten aangegeven staan hier eveneens hogere inkomsten tegenover.

Het resultaat is ten opzichte van 2016 gedaald met € 314.343. De belangrijkste oorzaken (afgerond in 1.000-tallen) van deze daling zijn:

- De Rijksbijdrage OCenW zijn € 222.000 lager dan vorig jaar. Dit is het gevolg van een afname van het leerlingenaantal.
- De overige overheidsbijdragen zijn € 31.000 lager dan in 2016. Het belangrijkste verschil is dat in 2016 een eenmalige subsidie inzake onderwijsachterstandenbeleid van de gemeente Bergen op Zoom is ontvangen van € 32.000.
- De totale personele lasten zijn € 97.000 lager dan in 2016. Dit komt doordat door daling van het leerlingenaantal er ook minder WTF in de organisatie aanwezig is.
- De afschrijvingen zijn € 15.000 lager. Dit komt omdat met name de investeringen in ICT in de loop van 2017 hebben plaatsgevonden.
- De huisvestinglasten zijn € 115.000 hoger dan in 2016. Dit komt doordat de dotatie aan de onderhoudsvoorziening met € 57.000 is verhoogd en de begeleidingskosten inzake onderhoud waren fors hoger dan in 2016.
- De overige instellingslasten zijn € 65.000 hoger dan in 2016. Dit komt voornamelijk door hogere wervingskosten (€ 5.000), buitenschoolse activiteiten (€ 6.000) overige kosten (€ 30.000) en cultuur (€ 17.000).

Investerings en financieringsbeleid

Vanwege de gunstige liquiditeit worden de investeringen uit eigen middelen voldaan. Het beleid is als in enig jaar of maand een te hoog beslag op de liquiditeit plaatsvindt een spreiding in de aanschaf van nieuwe investeringen wordt aangebracht. De investeringen worden bewaakt op basis van de liquiditeitsbegroting en zijn afgestemd vanuit een in de meerjarenbegroting opgenomen financieel perspectief.

Treasuryverslag

In het treasurystatuut is bepaald binnen welke kaders instellingen voor onderwijs hun financierings- en beleggingsbeleid dienen in te richten. Het uitgangspunt is dat de toegekende publieke middelen overeenkomstig hun bestemmingen worden besteed.

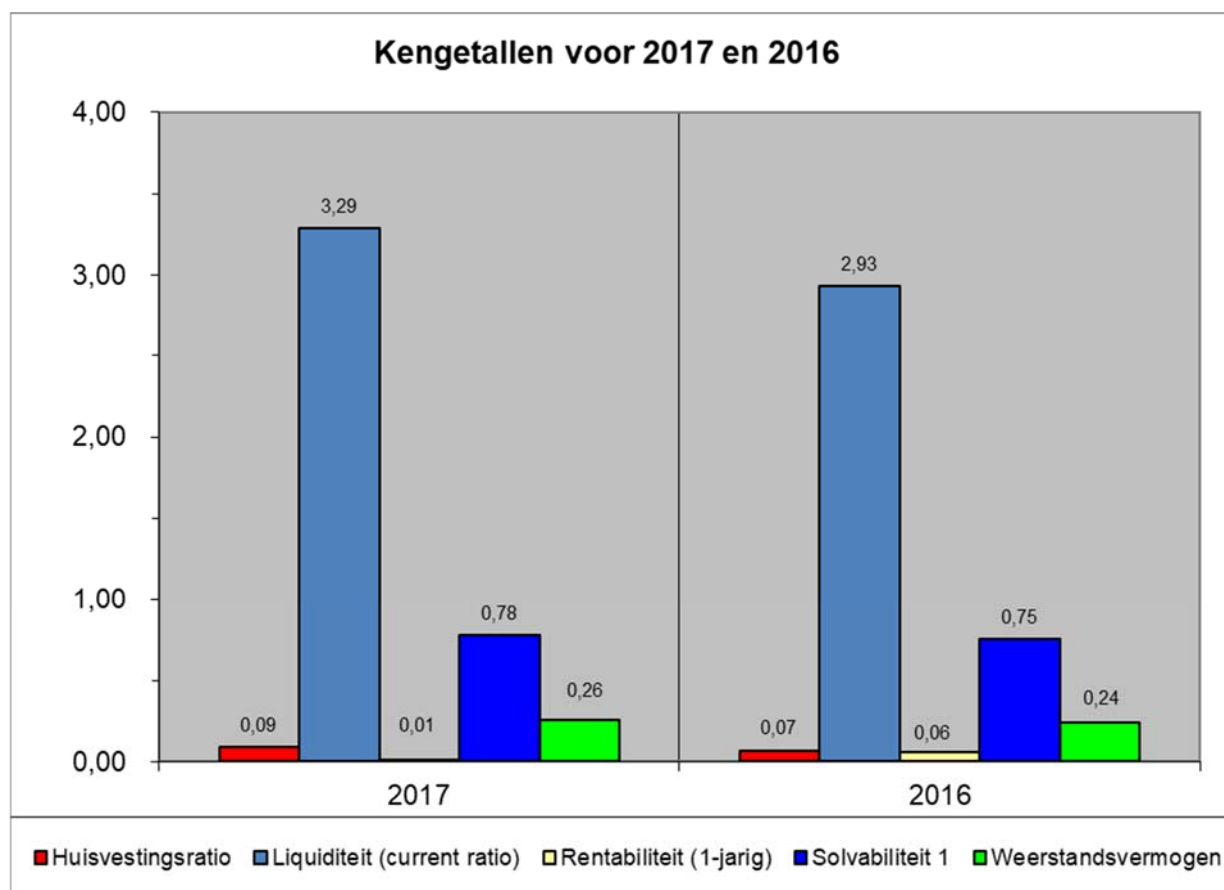
De Stichting heeft een zeer terughoudend financieel beleid gevoerd, conform de Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016. Er is gebruik gemaakt van spaarrekeningen. De tegoeden op deze rekeningen zijn direct opeisbaar.

Kengetallen

Met betrekking tot de huisvestingsratio, liquiditeit, rentabiliteit, solvabiliteit en het weerstandsvermogen vermelden wij onderstaande kengetallen:

Kengetal	2017	2016	Signaleringswaarde onderwijsinspectie
Huisvestingsratio	0,09	0,07	groter dan 0,10
Liquiditeit (current ratio)	3,29	2,93	kleiner dan 0,75
Rentabiliteit (1-jarig)	0,01	0,06	kleiner dan -0,10
Solvabiliteit (definitie 2)	0,78	0,75	kleiner dan 0,30
Weerstandsvermogen	0,26	0,24	kleiner dan 0,05

Hieronder vindt u omschrijving van de kengetallen inclusief berekening.

Huisvestingsratio

Het kengetal "huisvestingsratio" geeft de verhouding aan tussen de lasten van de huisvesting en de totale lasten (inclusief financiële lasten).

Definitie: Som van de huisvestingslasten en afschrijvingen gebouwen en terreinen gedeeld door som van de totale lasten (inclusief financiële lasten).

Omschrijving	31-12-2017		31-12-2016	
	€	€	€	€
- Huisvestingslasten	640.504		525.686	
- Afschrijvingen gebouwen en terreinen	-		-	
<i>Som van de huisvestingslasten en afschrijvingen gebouwen en terreinen</i>		<u>640.504</u>		<u>525.686</u>
- Totale lasten	7.174.656		7.106.341	
- Financiële lasten	2.088		1.811	
<i>Som totale lasten en financiële lasten</i>		<u>7.176.744</u>		<u>7.108.152</u>
Kengetal:		0,09		0,07

De onderwijsinspectie hanteert een signaleringswaarde van groter dan 0,10.

De huisvestingsratio is voor 2017 is lager dan de signaleringswaarde onderwijsinspectie. In vergelijking met 2016 is de huisvestingsratio gestegen.

Liquiditeit (current ratio)

De liquiditeit geeft aan in hoeverre de organisatie op korte termijn aan haar verplichtingen kan voldoen.

Definitie: De verhouding tussen de vlottende activa (som van liquide middelen, vorderingen en voorraden) en de kortlopende schulden.

Omschrijving	31-12-2017		31-12-2016	
	€	€	€	€
- Liquide middelen	1.533.196		1.636.728	
- Vorderingen	570.424		426.080	
<i>Vlottende activa</i>		<u>2.103.620</u>		<u>2.062.808</u>
<i>Kortlopende schulden</i>		<u>639.812</u>		<u>705.110</u>
Kengetal:		3,29		2,93

De onderwijsinspectie hanteert een signaleringswaarde kleiner dan 0,75.

De liquiditeitsratio geeft aan dat 3,29 keer kan worden voldaan aan de uitstaande kortlopende schulden, bestaande uit kortlopende verplichtingen aan crediteuren, nog te betalen posten en de overlopende passiva.

De Stichting heeft op 31 december 2017 de beschikking over € 1.533.196 aan liquide middelen en heeft daarnaast € 570.424 openstaan aan nog te ontvangen bedragen.

Deze bedragen zijn binnen één jaar opeisbaar, waardoor kan worden voldaan aan de openstaande schulden die binnen één jaar voldaan moeten zijn, te weten € 639.812.

De liquiditeitspositie is voor 2017 groter dan de signaleringswaarde van de onderwijsinspectie. In vergelijking met 2016 is de liquiditeitspositie gestegen.

In voorgaande berekening is geen rekening gehouden met de in de voorzieningen opgenomen verplichtingen.

Rentabiliteit

De rentabiliteit geeft aan of er sprake is van een positief dan wel negatief bedrijfsresultaat in relatie tot de totale baten.

Definitie: Resultaat gedeeld door de totale baten (inclusief financiële baten).

Omschrijving	31-12-2017		31-12-2016	
	€	€	€	€
<i>Resultaat</i>		<u>100.297</u>		<u>414.640</u>
- Totaal baten	7.276.064		7.522.791	
- Financiële baten	977		1	
<i>Som totaal baten inclusief financiële baten</i>		<u>7.277.041</u>		<u>7.522.792</u>
Kengetal 1-jarig:		0,01		0,06

De onderwijsinspectie hanteert een signaleringswaarde kleiner dan - 0,10.

De rentabiliteit geeft de verhouding aan hoeveel van de totale opbrengsten omgezet wordt in het uiteindelijke resultaat.

De Stichting heeft van de totale opbrengsten, te weten € 7.277.041, een resultaat van € 100.297. Dit houdt in dat 0,01 deel van de baten wordt omgezet in het uiteindelijke resultaat, ofwel van elke euro die wordt ontvangen, wordt 0,01 behouden en wordt € 0,99 besteed.

De rentabiliteitspositie is voor 2017 hoger dan de signaleringswaarde onderwijsinspectie. In vergelijking met 2016 is de rentabiliteitspositie gedaald.

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft de verhouding tussen eigen en vreemd vermogen aan en verschaft dus inzicht in de financieringsopbouw. De solvabiliteit geeft ook aan in hoeverre de organisatie op langere termijn aan haar verplichtingen kan voldoen.

Definitie 2: Eigen vermogen en voorzieningen gedeeld door het totale vermogen.

Omschrijving	31-12-2017		31-12-2016	
	€	€	€	€
- Eigen vermogen	1.903.907		1.803.610	
- Voorzieningen	366.911		365.814	
<i>Som eigen vermogen en voorzieningen</i>		<u>2.270.818</u>		<u>2.169.424</u>
<i>Totaal vermogen</i>		<u>2.924.671</u>		<u>2.890.098</u>
Kengetal:		0,78		0,75

De onderwijsinspectie hanteert een signaleringswaarde kleiner dan 0,30.

Definitie 2 van de solvabiliteit geeft aan dat 78% van het totale vermogen uit eigen vermogen ofwel reserves en voorzieningen bestaat, hetgeen inhoudt dat slechts 22% van het totale vermogen gefinancierd wordt met vreemd vermogen.

De solvabiliteitspositie is voor 2017 groter ten opzichte van de signaleringswaarde onderwijsinspectie. In vergelijking tot 2016 is de solvabiliteitsratio gestegen.

Definitie 1: Eigen vermogen door het totale vermogen.

Definitie 1: Eigen vermogen gedeeld door het totale vermogen.

Omschrijving	31-12-2017	31-12-2016
	€	€
<i>Eigen vermogen</i>	<u>1.903.907</u>	<u>1.803.610</u>
<i>Totaal vermogen</i>	<u>2.924.671</u>	<u>2.890.098</u>
Kengetal:	0,65	0,62

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft aan het vermogen om niet-voorziene tot de reguliere bedrijfsvoering behorende risico's op te vangen.

Definitie: Het eigen vermogen gedeeld door de totale baten (inclusief financiële baten).

Omschrijving	31-12-2017		31-12-2016	
	€	€	€	€
	<u>1.903.907</u>		<u>1.803.610</u>	
- Totaal baten	7.276.064		7.522.791	
- Financiële baten	977		1	
<i>Som totaal baten inclusief financiële baten</i>	<u>7.277.041</u>		<u>7.522.792</u>	
Kengetal:	0,26		0,24	

De onderwijsinspectie hanteert een signaleringswaarde kleiner dan 0,05.

In deze definitie wordt de rol van het eigen vermogen als risicobuffer voor onvoorziene gebeurtenissen benadrukt.

Bij toepassing en verankering van het risicomanagement in de organisatie en het goed functioneren van de planning & control cyclus blijven altijd restrisico's achter. Voor het opvangen van de mogelijke financiële effecten moet het bestuur voldoende weerstandsvermogen hebben of opbouwen.

Het weerstandsvermogen is voor 2017 groter ten opzichte van de signaleringswaarde onderwijsinspectie. In vergelijking tot 2016 is het weerstandsvermogen gestegen.

Kapitalisatiefactor

De kapitalisatiefactor geeft een indicatie hoe rijk een schoolbestuur is; dit om te signaleren of onderwijsorganisaties wellicht een deel van hun kapitaal niet of inefficiënt benutten voor de vervulling van hun taken.

Definitie: De activazijde van de balans minus de materiële vaste activa betreffende gebouwen en terreinen gedeeld door de totale baten (inclusief financiële baten).

Omschrijving	31-12-2017		31-12-2016	
	€	€	€	€
- Balans totaal	2.924.671		2.890.098	
- Materiële vaste activa gebouwen en terreinen	-		-	
<i>Vershil balans totaal en materiële vaste activa gebouwen en terreinen</i>		<u>2.924.671</u>		<u>2.890.098</u>
- Totaal baten	7.276.064		7.522.791	
- Financiële baten	977		1	
<i>Som totaal baten inclusief financiële baten</i>		<u>7.277.041</u>		<u>7.522.792</u>
Kengetal:		0,40		0,38

Voor een organisatie van een omvang als stichting ABBO komt de commissie voor de kapitalisatiefactor op een streefwaarde van tussen de 30 en 40%.

Continuïteitsparagraaf

In de volgende paragrafen wordt ingegaan op de toekomstige ontwikkelingen voor de stichting. Hiermee willen we een beeld geven over de continuïteit van de stichting. Er is geen sprake van majeure investeringen of van doordecentralisatie van de huisvesting.

Kengetallen

	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Aantal leerlingen per 1 oktober	1.334	1.287	1.282	1.297	1.298
Personele bezetting in fte per 31 december					
Bestuur / Management	5	5	5	5	5
Personeel primair proces	67	71	71	69	69
Ondersteunend personeel	6	5	6	6	6
Totale personele bezetting	78,00	81,00	82,00	80,00	80,00

Meerjarenbegroting

Balans

Balans

Activa	Realisatie	Realisatie	Prognose	Prognose	Prognose
	31-12-2016	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020
Materiële vaste activa	827.290	821.051	839.051	798.051	753.051
Totaal vaste activa	827.290	821.051	839.051	798.051	753.051
Vorderingen	426.080	570.424	471.491	471.491	471.491
Liquide middelen	1.636.728	1.533.196	1.450.634	1.489.580	1.424.481
Totaal vlottende activa	2.062.808	2.103.620	1.922.125	1.961.071	1.895.972
Totaal activa	2.890.098	2.924.671	2.761.176	2.759.122	2.649.023
Passiva	Realisatie	Realisatie	Prognose	Prognose	Prognose
	31-12-2016	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020
Algemene reserve	1.800.027	1.888.370	1.847.804	1.857.273	1.860.697
Bestemmingsreserves	3.583	15.537	15.537	15.537	15.537
Eigen vermogen	1.803.610	1.903.907	1.863.341	1.872.810	1.876.234
Voorzieningen	365.814	366.911	321.911	311.911	199.911
Langlopende schulden	15.564	14.041	12.518	10.995	9.472
Kortlopende schulden	705.110	639.812	563.406	563.406	563.406
Totaal passiva	2.890.098	2.924.671	2.761.176	2.759.122	2.649.023

Toelichting op balans

De omvang van de balans zal de komende jaren afnemen. Het verloop van de materiële vaste activa is bepaald op basis van de in de meerjarenbegroting opgenomen investeringen en de daarbij behorende afschrijvingen. De omvang van de vorderingen is in 2018 verlaagd met de vordering op de gemeente ultimo 2017 voor de jaren daarna is het op hetzelfde niveau begroot als de begrote omvang op 31 december 2018. Voor 2018 is er een negatief resultaat begroot, waardoor het eigen vermogen in 2018 t.o.v. 2017 zal afnemen. Voor de jaren 2019 en 2020 is een positief saldo begroot waardoor de het eigen vermogen weer zal toenemen. Het verloop van de voorziening groot onderhoud is bepaald op basis van het meerjarenonderhoudsplan. De omvang van de kortlopende schulden is in 2018 verlaagd met de schuld OCenW inzake de correctie inzake de correctie gewichtenregeling. Voor de jaren erna is de kortlopende schuld op hetzelfde niveau gehouden.

De balans is een momentopname, waardoor de omvang van de kortlopende schulden zeer lastig te voorspellen is. De liquide middelen zijn als sluitpost berekend.

Staat van baten en lasten

	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten					
Aantal leerlingen	1.334	1.287	1.282	1.297	1.298
Rijksbijdragen OCenW	7.265.491	7.043.093	6.983.459	6.841.566	6.852.191
Overige overheidsbijdragen	110.147	78.661	72.500	8.500	8.500
Overige baten	147.153	154.310	301.425	330.800	331.300
Totaal baten	7.522.791	7.276.064	7.357.384	7.180.866	7.191.991
Lasten					
Personeelslasten	5.807.813	5.711.017	5.968.564	5.758.340	5.772.897
Afschrijvingen	147.598	132.769	152.048	155.719	159.331
Huisvestingslasten	525.686	640.504	629.713	624.713	624.713
Overige lasten	625.244	690.366	648.625	633.625	632.625
Totaal lasten	7.106.341	7.174.656	7.398.950	7.172.397	7.189.566
Financiële baten	6.067	-1.111	1.000	1.000	1.000
Nettoresultaat	422.517	100.297	-40.566	9.469	3.424

Toelichting op de staat van baten en lasten

Het bestuur en GMR van Stichting ABBO hebben de meerjarenbegroting 2018-2021 goedgekeurd.

De begrote rijksbijdragen zijn gebaseerd op de bij de kengetallen opgenomen leerlingaantallen. Er is rekening gehouden met de jaarlijkse aanpassing van de ggl. Er is geen rekening gehouden met mogelijke verhogingen van de rijksbijdragen of nieuwe aanvullende rijksbijdragen. De overige baten bestaan uit overblijfgelden, opbrengsten huur en medegebruik en overige opbrengsten.

De formatieve inzet is begroot op basis van de verwachte leerlingprognose. Er is rekening gehouden met de jaarlijkse periodiek voor de medewerkers waar dat nog mogelijk is. De huisvestingslasten en de overige instellingslasten zijn begroot op ongeveer het niveau van de realisatie 2017.

Risicobeheersing- en controlesysteem

In deze rapportage geeft stichting ABBO aan voor welke risico's en onzekerheden zij zich in de komende jaren ziet geplaatst en op welke wijze zij passende maatregelen treft om aan deze risico's en onzekerheden het hoofd te bieden. Als uitgangspunt hiervoor is het risicomanagementmodel van de PO-Raad gehanteerd. Dit model geeft inzicht in het integraal risicoprofiel en is bedoeld om de toereikendheid van het risicomanagement te beoordelen. Hierbij wordt vooral gekeken naar factoren die de doelstellingen bedreigen. Het model behandelt een vijftal domeinen:

- Bestuur en Organisatie
- Onderwijs en identiteit
- Financiën
- Personeel
- Huisvesting, facilitaire dienstverlening en ICT

Per domein worden van de belangrijkste risico's de waarschijnlijk van optreden en de impact hiervan voor de organisatie ingeschat. In totaal is er van 51 risico's een inschatting gemaakt. Hierbij werd 1 risico als urgent 6 risico's als middelgroot bestempeld. Globaal genomen betekent dit dat 14% (zijnde 12% plus 2%) van de belangrijkste risico's op korte en middellange termijn aandacht behoeven.

Uitgangspunt is dat 60% of meer van de urgente en middelgrote risico's adequaat is afgedekt een voldoende score voor het managen van risico's. Op basis van de verwachtingswaarde van de risico's die zijn benoemd is 71% adequaat afgedekt.

In onderstaand overzicht worden per domein de urgente en middelgrote risico's weergegeven. Tevens is kans van optreden, impact voor de organisatie en de genomen maatregelen om de risico te beheersen opgenomen.

Risico per domein	Kans dat het zich voordoet	Impact voor de organisatie	Maatregel ter beheersing van het risico
Bestuur en organisatie Aansprakelijkheid onvoldoende afgedekt	Middelgroot 50%	Voornamelijk financieel 85%	Medio 2018 worden de verschillende verzekeringen bekeken en zo nodig aangepast. Hiermee is risico afgedekt.
Bestuur en organisatie Maatschappelijk belanghebbende tonen zich ontevreden	Middelgroot 40%	Voornamelijk reputatie 80%	Bestuur en toezichthouder maken afspraken over het onderhouden van relatie met belanghebbenden en de belanghebbenden worden betrokken bij de strategische beleidsformulering. Hiermee wordt het risico geminimaliseerd.
Onderwijs en identiteit Systeem voor kwaliteitszorg	Middelgroot 60%	Reputatie en financieel 70%	Het bestuur heeft onderwijskundigbeleid met minimum-kwaliteitseisen vastgesteld. Deze

			kwaliteitsafspraken zijn vertaald naar de dagelijkse werkzaamheden op de scholen. Ondanks dat blijft het behalen van de eindopbrengsten in groep 8 een terugkerende aandachtspunt.
Onderwijs en identiteit Sociale veiligheid	Middelgroot 30%	Voornamelijk reputatie 50%	Er is een breed gedragen veiligheidsbeleid voor alle scholen en een beleid inzake sociale media. Ondanks bovenstaande is het nooit geheel uit te sluiten dat iets zich voordoet. Wel is geborgd hoe dan te handelen. Hiermee is risico afgedekt.
Onderwijs en identiteit Onderwijsadministratie	Middelgroot 40%	Voornamelijk financieel 50%	Het vastgestelde privacyreglement wordt inzake nieuwe wet AVG geheel opnieuw bekeken. Dit proces loopt.
Personeel Het ziekteverzuim ligt structureel boven het landelijk gemiddelde	Urgent 90%	Voornamelijk financieel 85%	Het bestuur stelt enerzijds een verzuimbeleid inclusief een verzuimprotocol vast. Daarnaast vitaliteitsbeleid en uitvoering van duurzame inzetbaarheid conform cao po.
Huisvesting, facilitaire dienstverlening en ICT ICT-beleid is nog onvoldoende	Middelgroot 50%	Voornamelijk operationaal 30%	Het bestuur ontwikkelt met de schoolleiders een visie op de rol van ICT in het onderwijs. Hierbij worden de doelstellingen voor het onderwijs rond aanschaf en gebruik van ICT vertaald in de meerjarenbegroting. Hiermee is het risico voldoende afgedekt.

Het signaleren van, beoordelen van en reageren op risico's is van groot belang voor de beheersing van de organisatie en het behalen van de organisatiedoelstellingen. Ten einde de risico's zoveel als mogelijk te beperken hanteert stichting ABBO een planning en control cyclus waarbij het bestuur de ontwikkeling van de (financiële) prestaties monitort en hier ook periodiek verantwoording over aflegt aan het toezichthoudend orgaan. De werkwijze ten aanzien van de monitoring van de scholen bestaat uit de periodieke Management Rapportage gesprekken tussen algemeen directeur en de schooldirecteuren (Marap gesprekken).

De basis voor de verantwoording wordt naast de realisatie gevormd door de meerjarenbegroting die voorafgaand aan elk jaar door de algemeen-directeur en schooldirecteuren wordt opgesteld en ter fiattering aan het bestuur wordt voorgelegd. In deze meerjarenbegroting worden zo veel als mogelijk financiële risico's onderkend en wordt beoordeeld in hoeverre acties nodig zijn.

Voor het opvangen van risico's en onvoorziene calamiteiten gebruikt het bestuur in haar financieel beleid o.a. het kengetal weerstandsvermogen om te zorgen dat er voldoende eigen vermogen beschikbaar is als risicobuffer.

De hierboven beschreven interne risicobeheersings- en controlesystemen hebben gezorgd voor het uitsluiten van bepaalde risico's en het in kaart brengen van andere risico's. Het gaat dan met name om financieel gerelateerde risico's die blijken uit de meerjarenbegroting.

Rapportage toezichthoudend orgaan

In deze rapportage, onderdeel van het jaarverslag, geeft het toezichthoudend orgaan aan op welke wijze zij stichting ABBO ondersteunt en/of adviseert over de beleidsvraagstukken en de financiële problematiek.

De belangrijkste onderwerpen van toezicht:

- Jaarrekening 2016
- Meerjarenbegroting 2018-2021
- Meerjarenbestuursformatieplan 2017-2021
- Omgang met Code Goed Bestuur
- Treasurystatuut besproken
- Doordecentralisatie schoolgebouwen gemeente Bergen op Zoom
- Bestuursaanpassingen KvK
- Financiële kwartaalrapportages
- Selectie en benoemingsprocedure schooldirecteuren
- Vaststellen benoemingsruimte nieuwe medewerkers vanuit MeerjarenBestuursFormatiePlan
- Ziekteverzuim
- Kwaliteitsonderzoek i.v.m. inspectieonderzoek
- Monitoringsgesprekken met schooldirecteuren
- Governance Bestuur- en toezichtkader en Managementstatuut
- Zittingstermijnen bestuursleden
- Gesprekscyclus algemeen directeur
- Kennismaking bovenschoolse IB'ers
- Onderwijsstaking
- Rapportages tevredenheidsonderzoek
- Continuering Astrium Accountantsbureau

Jaarrekening 2017

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING VAN ACTIVA, PASSIVA EN RESULTAATBEPALING

Algemeen

De grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn conform de Regeling voor de Jaarverslaggeving Onderwijs (RJO). Op basis van de Regeling voor de Jaarverslaggeving Onderwijs worden Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving toegepast (behoudens afwijkingen en aanvullingen in de Regeling voor de Jaarverslaggeving Onderwijs). De jaarrekening is opgesteld in euro's.

Activa en passiva (met uitzondering van het groepsvermogen) worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans, de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Voor zover noodzakelijk worden op de vorderingen voorzieningen getroffen voor verwachte oninbaarheid.

Vergelijking met voorgaand jaar

De grondslagen voor waardering van activa, passiva en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

Grondslagen Balans

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of de vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen. De afschrijvingen vinden lineair en naar tijdsgelang plaats op basis van de verwachte toekomstige gebruiksduur. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht.

Onderstaand worden de afschrijvingstermijnen per categorie weergegeven. Tevens zijn de activeringsgrenzen vermeld.

Categorie	afschrijvingstermijn in maanden	afschrijvings- percentage per jaar	activeringsgrens in €
Audiovisuele middelen	120		500
ICT: Computers en netwerk	60		500
ICT: Kantoormachines en telefooncentrale	120		500
Inventaris	60		500
	120		
Machines en installaties			500
Meubilair: sets/kluisjes/schoolborden/garderobe	240		500
Meubilair: Stoelen	120		500
Onderwijsleerpakket	96		500
Speel-en sportmaterialen	120		500
Spel- en ontwikkelingsmaterialen	120		500
T.V. , camera, etc.	60		500
Verbouwingen	180		500

Vlottende activa**Vorderingen**

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente rente-inkomsten ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan 12 maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve en bestemmingsreserve.

De bestemmingsreserves zijn reserves met een beperktere bestedingsmogelijkheid, welke door het bestuur is aangebracht.

Omschrijving	Doel	Beperkingen	EUR
- Algemene reserve privaat			15.537

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

Voorzieningen worden onderscheiden naar aard en doel.

Toevoegingen aan de voorzieningen vinden plaats door dotaties ten laste van de staat van baten en lasten. De onttrekkingen vinden rechtstreeks plaats ten laste van de betreffende voorziening.

Pensioenvoorziening

Nederlandse pensioenregelingen:

De instelling is volgens de CAO PO aangesloten bij het ABP Pensioenfonds. De belangrijkste kenmerken van deze regelingen zijn:

- pensioengevende salarisgrondslag is middelloon

- er heeft in 2017 geen indexatie plaatsgevonden
- de dekkingsgraad van het ABP was per 31-12-2017 104,4%
- overige kenmerken zijn te vinden op www.abp.nl

Op de Nederlandse pensioenregelingen zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op verplichte, contractuele of vrijwillige basis premies aan pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen betaald door de instelling. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

Voorziening jubilea

De voorziening jubilea wordt opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Voor de berekening van de contante waarde van de voorziening wordt gerekend met de rekenrente welke onder het kopje voorzieningen is benoemd. Daarnaast wordt onder meer rekening gehouden met verwachte salarisstijgingen en de blijfkans.

Voorziening groot onderhoud

Voor uitgaven voor groot onderhoud van gebouwen wordt een voorziening gevormd om deze lasten gelijkmatig te verdelen over een aantal boekjaren. De toevoeging aan de voorziening wordt bepaald op basis van het geschatte bedrag van het groot onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden voor groot onderhoud verloopt.

Langlopende schulden

Langlopende schulden worden bij de eerste waardering gewaardeerd tegen reële waarde. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

Onder deze post valt onder meer vooruitontvangen investeringssubsidies. Deze subsidies moeten zichtbaar in mindering gebracht worden op de materiële vaste activa of als schuld gepresenteerd worden onder vooruitontvangen investeringssubsidies.

Kortlopende schulden

De overlopende passiva betreffen de vooruitontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegerekend en/of nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder de andere kortlopende schulden zijn te plaatsen.

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde.

Grondslagen Staat van Baten en lasten

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Lasten en risico's die hun oorsprong vinden vóór het einde van het verslagjaar, zijn in acht genomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Het resultaat van de staat van baten en lasten wordt toegevoegd aan de bestemde reserve die door

het bestuur is bepaald.

Rijksbijdragen worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft.

Overheidssubsidies

Exploitatiesubsidies worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de de condities voor ontvangst kan aantonen.

Personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Voor toegezegde-bijdrageregelingen betaalt de instelling op verplichte, contractuele of vrijwillige basis premies aan pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen. Behalve de betaling van premies heeft de instelling geen verdere verplichtingen uit hoofde van deze pensioenregelingen.

De premies worden verantwoord als personeelskosten als deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen.

Afschrijvingen op materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de economische levensduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Boekwinsten en -verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Grondslagen Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Bij de indirecte methode wordt het resultaat als basis genomen.

Dit overzicht geeft weer waaraan de in de verslagperiode beschikbaar gekomen gelden zijn besteed.

In samenhang met de balans en de staat van baten en lasten moet het kasstroomoverzicht bijdragen aan het inzicht in de financiering, de liquiditeit, de solvabiliteit en het vermogen van de instelling om geldstromen te genereren.

GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die van invloed zijn op de waardering van de in de balans getoonde posten of het resultaat.

BALANS PER 31 DECEMBER 2017, VERGELIJKENDE CIJFERS PER 31 DECEMBER 2016

(NA VERWERKING RESULTAATBESTEMMING)

1	ACTIVA		
1.1	Vaste activa		
1.1.2	Materiële vaste activa	821.051	827.290
	<i>Totaal vaste activa</i>	<u>821.051</u>	<u>827.290</u>
1.2	Vlottende activa		
1.2.2	Vorderingen	570.424	426.080
1.2.4	Liquide middelen	1.533.196	1.636.728
	<i>Totaal vlottende activa</i>	<u>2.103.620</u>	<u>2.062.808</u>
	TOTAAL ACTIVA	<u>2.924.671</u>	<u>2.890.098</u>
2	PASSIVA		
2.1	Eigen vermogen	1.903.907	1.803.610
2.2	Voorzieningen	366.911	365.814
2.3	Langlopende schulden	14.041	15.564
2.4	Kortlopende schulden	639.812	705.110
	TOTAAL PASSIVA	<u>2.924.671</u>	<u>2.890.098</u>

Er zijn geen aanpassingen op de balansgegevens per 1 januari 2017.

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2017, VERGELIJKENDE CIJFERS 2016

	2017		Begroot 2017		2016	
	€	€	€	€	€	€
3 Baten						
3.1 Rijksbijdragen OCW	7.043.093		7.037.075		7.265.491	
3.2 Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden	78.661		84.000		110.147	
3.5 Overige baten	<u>154.310</u>		<u>93.225</u>		<u>147.153</u>	
Totaal baten		7.276.064		7.214.300		7.522.791
4 Lasten						
4.1 Personeelslasten	5.711.017		5.862.437		5.807.813	
4.2 Afschrijvingen	132.769		140.121		147.598	
4.3 Huisvestingslasten	640.504		608.761		525.686	
4.4 Overige lasten	<u>690.366</u>		<u>647.076</u>		<u>625.244</u>	
Totaal lasten		7.174.656		7.258.395		7.106.341
Saldo baten en lasten *		<u>101.408</u>		<u>-44.095</u>		<u>416.450</u>
6.1 Financiële baten	977		5.000		1	
6.2 Financiële lasten	<u>2.088</u>		<u>1.900</u>		<u>1.811</u>	
Saldo financiële baten en lasten *		-1.111		3.100		-1.810
Resultaat *		<u>100.297</u>		<u>-40.995</u>		<u>414.640</u>
Nettoresultaat *		<u><u>100.297</u></u>		<u><u>-40.995</u></u>		<u><u>414.640</u></u>

*(- is negatief)

BESTEMMING VAN HET RESULTAAT**Statutaire regeling inzake bestemming resultaat**

Er is statutair niets geregeld inzake de bestemming van het resultaat.

(Voorstel) Bestemming van het resultaat

		<u>Resultaat 2017</u>
		€
2.1.1	Algemene reserve (publiek)	88.343
2.1.3	Bestemmingsreserves (privaat)	11.954
	Totaal resultaat	<u><u>100.297</u></u>

KASSTROOMOVERZICHT 2017, VERGELIJKENDE CIJFERS 2016

	Ref.	2017		2016		
		€	€	€	€	
Kasstroom uit operationele activiteiten						
Saldo baten en lasten			101.408		416.450	
Aanpassingen voor:						
- Afschrijvingen	4.2	132.769		147.598		
- Mutaties voorzieningen	2.2	1.095		-20.225		
Veranderingen in vlottende middelen:						
- Vorderingen	1.2.2	-144.344		-11.003		
- Effecten	1.2.3	-		-		
- Kortlopende schulden	2.3.3	-65.298		56.948		
			-75.778		173.318	
Kasstroom uit bedrijfsoperaties						
Ontvangen interest	6.1.1	977		1		
Betaalde interest	6.2.1	2.088		1.811		
			-1.111		-1.810	
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten			24.519		587.958	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten						
Investerings in materiële vaste activa	1.1.2	-128.174		-107.324		
			-128.174		-107.324	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten			-128.174		-107.324	
Kasstroom uit financieringsactiviteiten						
Nieuw opgenomen leningen	2.3	-		-		
Aflossing langlopende schulden	2.3	-1.523		-1.523		
			-1.523		-1.523	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten			-1.523		-1.523	
Kasstroom uit overige balansmutaties						
Mutatie liquide middelen	1.2.4		-105.178		479.111	
Het verloop van de geldmiddelen is als volgt:						
			2017		2016	
		€	€	€	€	
Stand liquide middelen per 1-1		1.636.728		1.157.617		
Mutatie boekjaar liquide middelen		-103.532		479.111		
Stand liquide middelen per 31-12			1.533.196		1.636.728	

TOELICHTING OP DE TE ONDERSCHIEDEN POSTEN VAN DE BALANS

1 Activa

1.1 Vaste Activa

1.1.2	Materiële vaste activa	Aanschaf-	Afschrij-	Boek-	Investe-	Boekwaarde	Afschrij-	Aanschaf-	Afschrij-	Boek-
		prijs	vingen	waarde	ringen	desinves- teringen	vingen	prijs	vingen	waarde
		1-1-2017	1-1-2017	1-1-2017	2017	2017	2017	31-12-2017	31-12-2017	31-12-2017
		€	€	€	€	€	€	€	€	€
1.1.2.3	Inventaris en apparatuur	1754.715	1086.570	668.145	61085	-	87.190	1815800	1.173.760	642.040
1.1.2.4	Overige materiële vaste activa	562.786	403.641	159.145	65.446	-	45.579	628.231	449.220	179.010
	Totaal Materiële vaste activa	2.317.501	1.490.211	827.290	126.530	-	132.769	2.444.030	1.622.980	821.051

1.2 Vlottende activa

1.2.2 Vorderingen

	31-12-2017		31-12-2016	
	€	€	€	€
1.2.2.1	Debiteuren	7.697		1.040
1.2.2.2	OCW	366.120		363.026
1.2.2.3	Gemeenten en GR's	104.785		-
	<i>Subtotaal vorderingen</i>		478.602	364.066
1.2.2.12	Vooruitbetaalde kosten	34.408		43.767
1.2.2.15	Overige overlopende activa	57.414		18.247
	<i>Overlopende activa</i>		91.822	62.014
	Totaal Vorderingen		570.424	426.080

Alle vorderingen genoemd onder 1.2.2 hebben een looptijd korter dan een jaar.

1.2.4 Liquide middelen

	31-12-2017		31-12-2016	
	€	€	€	€
1.2.4.1	Kasmiddelen	509		1.602
1.2.4.2	Tegoeden op bankrekeningen	1.532.687		1.635.126
	Totaal liquide middelen		1.533.196	1.636.728

2 PASSIVA

2.1	Eigen vermogen	Stand per 01-01-2017	Resultaat 2017	Overige mutaties	Stand per 31-12-2017
		€	€	€	€
2.1.1	Groepsvermogen	1.803.610	100.297	-	1.903.907
	Totaal Eigen vermogen	1.803.610	100.297	-	1.903.907

2.1.1	Groepsvermogen	Stand per 01-01-2017	Resultaat 2017	Overige mutaties	Stand per 31-12-2017
		€	€	€	€
2.1.1.1	Algemene reserve	1.800.027	88.343	-	1.888.370
2.1.1.3	Bestemmingsreserves (privaat)	3.583	11.954	-	15.537
	Totaal Groepsvermogen	1.803.610	100.297	-	1.903.907

2.1.1.3	Bestemmingsreserves (privaat)	Stand per 01-01-2017	Resultaat 2017	Overige mutaties	Stand per 31-12-2017
		€	€	€	€
2.1.1.3.1	Algemene reserve privaat	3.583	11.954	-	15.537
	Totaal bestemmingsreserves privaat	3.583	11.954	-	15.537

2.2	Voorzieningen	Stand per 01-01-2017	Dotatie 2017	Ontrekking 2017	Vrijval 2017	Rente mutatie*	Stand per 31-12-2017	Bedrag < 1 jaar	Bedrag > 1 jaar
		€	€	€	€	€	€	€	€
2.2.1	Personele voorzieningen	96.905	19.391	13.445	-	-	102.850	9.701	93.149
2.2.3	Voorzieningen voor groot onderhoud	268.910	196.311	201.160	-	-	264.060	235.000	29.060
	Totaal Voorzieningen	365.815	215.702	214.605	-	-	366.910	244.701	122.209

* bij netto contante waarde

2.2.1	Personele voorzieningen	Stand per 01-01-2017	Dotatie 2017	Ontrekking 2017	Vrijval 2017	Rente mutatie*	Stand per 31-12-2017	Bedrag < 1 jaar	Bedrag > 1 jaar
		€	€	€	€	€	€	€	€
2.2.1.4	Jubileum- voorziening	96.905	19.391	13.445	-	-	102.850	9.701	93.149
	Totaal personele voorzieningen	96.905	19.391	13.445	-	-	102.850	9.701	93.149

* bij netto contante waarde

2.3	Langlopende schulden	Stand per	Aangege-	Aflossing	Stand per	Looptijd	Looptijd
		01-01-2017	ne lening	in 2017	31-12-2017	> 1 jaar	> 5 jaar
		€	€	€	€	€	€
2.3.7	Overige langlopende schulden	15.564	-	1.523	14.041	14.041	10.309
	Totaal Langlopende schulden	15.564	-	1.523	14.041	14.041	10.309

2.3.7	Overige langlopende schulden	Stand per	Aangege-	Aflossing	Stand per	Looptijd	Looptijd
		01-01-2017	ne lening	in 2017	31-12-2017	> 1 jaar	> 5 jaar
		€	€	€	€	€	€
2.3.7.6	Vooruitontvangen investeringssubsidies	15.564	-	1.523	14.041	14.041	10.309
	Totaal overige langlopende schulden	15.564	-	1.523	14.041	14.041	10.309

2.4	Kortlopende schulden	31-12-2017		31-12-2016	
		€	€	€	€
2.4.4	Schulden aan OCW		76.406		-
2.4.8	Crediteuren		114.444		179.328
2.4.9	Belastingen en premies sociale verzekeringen		182.529		207.243
2.4.10	Schulden terzake van pensioenen		59.036		55.010
2.4.12	Overige kortlopende schulden		19.782		3.846
	<i>Subtotaal kortlopende schulden</i>			452.197	445.427
2.4.16	Vooruit ontvangen bedragen		-		64.265
2.4.17	Vakantiegeld en vakantiedagen		161.580		172.294
2.4.19	Overige overlopende passiva		26.034		23.124
	<i>Overlopende passiva</i>			187.614	259.683
	Totaal Kortlopende schulden			639.811	705.110

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Het bevoegd gezag heeft de volgende meerjarige contracten afgesloten:

Vlg Nr. Omschrijving	Periode van t/m		Loop-	Bedrag
			tijd	per maand
			Mndn	€
1 Ricoh	1-3-2017	28-2-2021	48	4.894
2 Dyade huisvesting	1-6-2017	31-5-2021	48	1.049
3 Assito	1-1-2017	31-12-2020	48	12.592

Voorziening duurzame inzetbaarheid

Er zijn in 2017 geen spaarplannen ontvangen van medewerkers die in het kader van ouderenverlof hebben gekozen om hun uren te sparen (artikel 8a.8 Cao PO). In de jaarrekening 2017 is derhalve geen voorziening voor duurzame inzetbaarheid gevormd.

In 2018 zal wederom bepaald worden in hoeverre medewerkers hun duurzame inzetbaarheidsuren willen sparen voor ouderenverlof.

VERANTWOORDING SUBSIDIES

G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule

Omschrijving	Toewijzing Kenmerk	Datum	Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m 2016	Lasten t/m 2016	Stand 1-1-2017	Ontvangen in 2017	Lasten in 2017	Vrijval niet besteed in 2017	Stand ultimo 2017	Prestatie afgerond?
			€	€	€	€	€	€	€	€	
		Totaal									

G2 Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule

G2-A Aflopend per ultimo 2017

Omschrijving	Toewijzing Kenmerk	Datum	Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m 2016	Lasten t/m 2016	Stand 1-1-2017	Ontvangen in 2017	Lasten in 2017	Te verrekenen ultimo 2017
			€	€	€	€	€	€	€
		Totaal							

G2-B Doorlopend tot in een volgend verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing Kenmerk	Datum	Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m 2016	Lasten t/m 2016	Stand 1-1-2017	Ontvangen in 2017	Lasten in 2017	Stand ultimo 2017	Saldo nog te be- steden ultimo 2017
			€	€	€	€	€	€	€	€
		Totaal								

TOELICHTING OP DE TE ONDERSCHIEDEN POSTEN VAN DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

3 Baten		2017		Begroot 2017		2016	
3.1 Rijksbijdragen	€	€	€	€	€	€	€
3.1.1.1	Rijksbijdrage OCW	6.761.968		6.636.313		6.833.873	
	Totaal Rijksbijdrage OCW		6.761.968		6.636.313		6.833.873
3.1.2.1.2	Geormerkte subsidies OCW	-152.440		5.866		-	
3.1.2.1.3	Niet-geormerkte subsidies OCW	209.551		175.519		157.805	
	Totaal overige subsidies OCW		57.111		181.385		157.805
3.1.4	Ontvangen doorbetalingen rijksbijdrage SWV		224.014		219.377		273.813
	Totaal Rijksbijdragen		<u>7.043.093</u>		<u>7.037.075</u>		<u>7.265.491</u>
3.2 Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden		2017		Begroot 2017		2016	
	€	€	€	€	€	€	€
3.2.2.2	Overige gemeentelijke en GR-bijdragen en -subsidies	78.661		84.000		110.147	
	Totaal Overige overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden		78.661		84.000		110.147
	Totaal overige overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden		<u>78.661</u>		<u>84.000</u>		<u>110.147</u>
3.5 Overige baten		2017		Begroot 2017		2016	
	€	€	€	€	€	€	€
3.5.1	Verhuur	43.487		50.025		18.797	
3.5.4	Sponsoring	-		-		61	
3.5.5	Ouderbijdragen	80.217		43.200		70.016	
3.5.6.2	Overige	30.606		-		58.279	
	Totaal overige baten		<u>154.310</u>		<u>93.225</u>		<u>147.153</u>
	Totaal baten		<u>7.276.064</u>		<u>7.214.300</u>		<u>7.522.791</u>

4 Lasten

4.1 Personeelslasten	2017		Begroot 2017		2016	
	€	€	€	€	€	€
4.1.1.1 Brutolonen en salarissen	3.904.930		4.956.380		4.063.615	
4.1.1.2.1 Sociale lasten	533.675		-		536.093	
4.1.1.2.2 Premies Participatiefonds	134.296		-		126.821	
4.1.1.2.3 Premies Vervangingsfonds	157.230		-		204.180	
4.1.1.3 Pensioenpremies	545.406		-		462.978	
Totaal lonen en salarissen		5.275.537		4.956.380		5.393.687
4.1.2.1 Dotaties personele voorzieningen	19.391		15.000		6.866	
4.1.2.2 Personeel niet in loondienst	696.621		757.057		531.860	
4.1.2.3 Overig	180.443		134.000		248.370	
Totaal overige personele lasten		896.455		906.057		787.096
4.1.3.2						
Uitkeringen van het Vervangingsfonds	391.660		-		260.141	
4.1.3.3 Overige uitkeringen	69.315		-		112.829	
Af: Uitkeringen		460.975		-		372.970
Totaal personele lasten		5.711.017		5.862.437		5.807.813

Gemiddeld aantal werknemers

Gedurende het jaar 2017 waren gemiddeld 81 werknemers in dienst op basis van een volledig dienstverband (2016: 86). Hiervan zijn er 0 werkzaam in het buitenland in 2017 (2016: 0).

4.2 Afschrijvingen	2017		Begroot 2017		2016	
	€	€	€	€	€	€
4.2.2.2 Inventaris en apparatuur	87.190		90.046		102.627	
4.2.2.3 Leermiddelen en Overige materiële vaste activa	45.579		50.075		44.971	
Totaal afschrijvingen		132.769		140.121		147.598

4.3 Huisvestingslasten	2017		Begroot 2017		2016	
	€	€	€	€	€	€
4.3.1 Huur	12.687		13.000		11.937	
4.3.3 Klein onderhoud en exploitatie	72.613		42.500		45.991	
4.3.4 Energie en water	140.662		137.000		123.115	
4.3.5 Schoonmaakkosten	156.895		162.000		158.727	
4.3.6 Heffingen	36.117		30.800		25.404	
4.3.7 Dotatie onderhoudsvoorziening	196.311		196.311		139.788	
4.3.8.1 Tuinonderhoud	14.925		13.150		11.460	
4.3.8.2 Bewaking/beveiliging	6.924		7.000		4.833	
4.3.8.3 Overige huisvestingslasten	3.370		7.000		4.431	
Totaal huisvestingslasten		640.504		608.761		525.686

4.4	Overige lasten	2017		Begroot 2017		2016	
		€	€	€	€	€	€
4.4.1.1	Administratie en beheer	78.038		92.000		80.124	
4.4.1.3	Telefoon- en portokosten	11.412		12.600		10.672	
4.4.1.4	Kantoorartikelen	1.332		1.450		668	
	Totaal administratie- en beheerslasten		90.782		106.050		91.464
4.4.2.1	Inventaris, apparatuur en leermiddelen	227.699		233.500		225.179	
4.4.2.2	Bibliotheek/mediatheek	585		1.000		-	
	Totaal inventaris, apparatuur en leermiddelen		228.284		234.500		225.179
4.4.4.1	Wervingskosten	5.493		500		761	
4.4.4.2	Representatiekosten	7.833		8.500		7.404	
4.4.4.5	Buitenschoolse cq bijzondere activiteiten	43.451		32.350		36.736	
4.4.4.7	Contributies	22.092		19.500		17.034	
4.4.4.8	Abonnementen	13.654		11.750		12.601	
4.4.4.9	Medezeggenschapsraad	1.682		8.550		916	
4.4.4.10	Verzekeringen	9.302		9.000		8.785	
4.4.4.11	Overige	96.773		61.500		63.844	
4.4.4.12	Reproductiekosten	96.898		106.500		111.006	
4.4.4.13	Toetsen en testen	16.431		15.000		8.589	
4.4.4.14	Culturele vorming	57.691		33.376		40.925	
	Totaal overige		371.300		306.526		308.601
	Totaal overige lasten		<u>690.366</u>		<u>647.076</u>		<u>625.244</u>

In het boekjaar zijn de volgende bedragen aan accountants honoraria (reeds onderdeel van 4.4.1.1) ten laste van het resultaat gebracht:

	2017		Begroot 2017		2016	
	€	€	€	€	€	€
4.4.1.1.1	Controle van de jaarrekening	8.171		7.500		6.500
4.4.1.1.2	Andere controlewerkzaamheden	865		-		-
4.4.1.1.4	Andere niet-controlediensten	1.059		-		-
			<u>10.095</u>		<u>7.500</u>	<u>6.500</u>

6 Financiële baten en lasten

6.1 Financiële baten	2017		Begroot 2017		2016	
	€	€	€	€	€	€
6.1.1 Rentebaten en soortgelijke opbrengsten		977		5.000		1
Totaal financiële baten		<u>977</u>		<u>5.000</u>		<u>1</u>
6.2.1 Rentelasten en soortgelijke lasten		2.088		1.900		1.811
Totaal financiële lasten		<u>2.088</u>		<u>1.900</u>		<u>1.811</u>

VERBONDEN PARTIJEN

Statutaire naam	Juridische vorm 2017	Statutaire zetel	Code activiteiten
-----------------	----------------------	------------------	-------------------

Stichting Passend Onderwijs Brabantse Wal PO	Stichting	Bergen op Zoom	4
--	-----------	----------------	---

Code activiteiten: 1. contractonderwijs, 2. contractonderzoek, 3. onroerende zaken, 4. overige

WNT: WET NORMERING BEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN PUBLIEKE EN SEMIPUBLIEKE SECTOR

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) in werking getreden. De WNT schrijft voor dat de beloning van topfunctionarissen verantwoord dient te worden in de jaarrekening, ook als de beloning beneden de norm blijft. Voor overige functionarissen geldt publicatieplicht alleen als de norm overschreden wordt.

Indeling en bezoldigingsklasse

De indeling van de rechtspersonen of instellingen over de bezoldigingsklassen gebeurt op basis van drie generieke instellingscriteria te weten:

- (a) de gemiddelde totale baten per kalenderjaar
- (b) het gemiddelde aantal leerlingen, deelnemers of studenten, en
- (c) het gewogen aantal onderwijssoorten of -sectoren.

Deze instellingscriteria bieden een weergave van de zwaarte van de functie van de topfunctionaris gebaseerd op functiewaarderingsverhoudingen. Gezamenlijk geven de criteria een indicatie van de complexiteit van de betreffende bestuursfunctie.

Voor ieder criterium wordt een schaal gehanteerd. Uit de score op die schaal volgt een aantal complexiteitspunten. Het totaal van deze complexiteitspunten bepaalt in welke bezoldigingsklasse de rechtspersoon of instelling valt en welk bezoldigingsmaximum daarmee van toepassing is op de topfunctionaris(sen). Voor de bepaling van de complexiteitspunten verwijzen wij naar de Regeling bezoldiging topfunctionarissen OCW-sectoren.

Complexiteitspunten

	2017
Gemiddelde totale baten	4
Gemiddeld aantal leerlingen, deelnemers of studenten	1
Gewogen aantal onderwijssoorten of sectoren	1
Totaal aantal complexiteitspunten	6
Bezoldigingsklasse	B
Bezoldigingsmaximum	€ 118.000

Afwijkende bezoldiging

Er is geen afwijkende bezoldiging van toepassing voor het verslagjaar 2017.

